

Strategia Rozwoju Edukacji dla Miasta Kalisza na lata 2015-2018

Opracowanie:
Jan Urmański
Anna Kajtowska-Ślęzak

Egzemplarz bezpłatny

*„Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz”
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Demografia.....	5
3. Szkoły i placówki oświatowe.....	5
3.1 Wychowanie przedszkolne.....	5
3.2 Szkoły podstawowe.....	6
3.3 Gimnazja.....	8
3.4 Szkoły ponadgimnazjalne.....	11
3.5 Kształcenie zawodowe.....	16
3.6 Kształcenie specjalne.....	16
3.7 Pozostałe placówki oświatowe.....	17
4. Nakłady na kształcenie i doskonalenie nauczycieli w latach 2012-2014.....	18
5. Realizacja Projektu „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół...”	19
5.1 Realizacja Rocznych Planów Wspomagania i rola SORE...	20
5.2 Obszary tematyczne wspomagania.....	22
4.3 Analiza wyników badań kompetencji.....	24
4.4 Sieci współpracy i samokształcenia.....	32
4.5 Kaliska Rada Rozwoju Edukacji.....	35
6. Analiza czynników strategicznych dla rozwoju edukacji w mieście Kalisz.....	38
7. Dążenia strategiczne w zakresie wspierania szkół i nauczycieli.	40
7.1 Wizja.....	39
7.2 Cele strategiczne i operacyjne.....	41
8. Monitorowanie i ewaluacja założeń Strategii.....	50

1. Wstęp

Strategia Rozwoju Edukacji dla Miasta Kalisza została opracowana w ramach realizacji Projektu „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz”, realizowanego w ramach projektu Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE) „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół”, współfinansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Priorytet III, Działanie 3.5.), którego celem jest przygotowanie zmian w zakresie wspomaganie szkół i doskonalenia nauczycieli.

W Projekcie „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz” wzięło udział 35 szkół oraz przedszkoli:

- 15 przedszkoli (w tym 8 niepublicznych),
- 9 szkół podstawowych,
- 7 gimnazjów (w tym jedno niepubliczne),
- 4 szkoły ponadgimnazjalne.

Natomiast ogółem Miasto Kalisz było w roku szkolnym 2013/2014 organem prowadzącym dla 51 oświatowych jednostek organizacyjnych, w tym dla:

- 9 przedszkoli
- 3 zespołów szkolno – przedszkolnych
- 13 szkół podstawowych
- 5 gimnazjów
- 4 zespołów szkół (w tym ZS Nr 7, ZS Nr 10, ZS Nr 11 i ZS Nr 12)
- 5 samodzielnych liceów ogólnokształcących
- 6 zespołów szkół ponadgimnazjalnych
- szkoły muzycznej I i II stopnia
- 2 specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych
- centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego
- poradni psychologiczno - pedagogicznej
- młodzieżowego domu kultury

Tab. 1 Liczba uczniów uczęszczających do jednostek prowadzonych przez Miasto Kalisz

Szkoła / Placówka	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 oddział
przedszkola	1128	47	24
szkoły podstawowe*	6100	263	23
szkoły gimnazjalne	2852	112	25
szkoły ponadgimnazjalne	6427	251	25
placówki specjalne	364	46	8
kształcenie ustawiczne i praktyczne	1473	71	21

* z oddziałami przedszkolnymi

Tab. 2 Liczba szkół prowadzonych przez Miasto Kalisz z podziałem na typy (w tym w Projekcie)

Typ szkoły Jednostki organizacyjne	Przedszkola	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum ogólnokształcące	Technikum	Technikum uzupełniające	Liceum plastyczne	Zasadnicza szkoła zawodowa	Szkoła przysposabiająca do pracy
Przedszkola	9 (7)								
Zespoły szkolno-przedszkolne	3	3							
Szkoły podstawowe		13(9)							
Gimnazja			5 (5)						
Zespoły szkół		4	4 (1)						
Licea ogólnokształcące				5 (3)					
Zespoły szkół ponadgimnazjalnych			1		7 (1)	4	1	7	
Specjalne ośrodki szkolno– wychowawcze		1	1		1			1	1
Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego				1		1			
Razem	12	21	11	6	8	5	1	8	1

2. Demografia

Strategia Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014-2024 zarysowuje długoterminowe zagrożenia dla rozwoju miasta, jakimi są ujemne saldo migracji oraz ujemny przyrost naturalny. W niniejszym opracowaniu skupiamy się jednak na perspektywie lat 2015-2018, dla której kluczowe są informacje o liczbie urodzeń w ostatnich latach. Dane o liczbie urodzeń pokazuje tabela:

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba urodzeń	976	980	944	903	829	839	817	788	940
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba urodzeń	909	975	972	1022	997	956	933	859	827

W krótkiej perspektywie liczba uczniów szkół kaliskich jest stabilna. Dodatkowo na sytuację gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych nie wpływa negatywnie migracja skierowana w rejony podmiejskie Kalisza. Uczniowie z miejscowości otaczających Kalisz w znacznej części zasilają bowiem szkoły miejskie.

3. Szkoły i placówki oświatowe

3.1 Wychowanie przedszkolne

Ogółem w roku szkolnym 2013/2014 edukacją przedszkolną objętych było 1128 dzieci w przedszkolach publicznych prowadzonych przez miasto, 599 dzieci w oddziałach przedszkolnych przy publicznych szkołach podstawowych oraz 2253 dzieci w przedszkolach prowadzonych przez inne podmioty.

Tzw. wskaźnik skolaryzacji przedszkolnej wyniósł przeszło 98%¹. W praktyce oznacza to, że wszystkie zainteresowane dzieci zostały objęte opieką i edukacją na poziomie przedszkolnym.

Tab.3 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym według danych z USC w ubiegłych latach szkolnych i prognozowana na najbliższe lata

Lata szkolne	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Liczba dzieci	3688	3882	3962	4032	3498	2899	2753

¹ Wyliczenie obciążone jest błędem wynikającym po pierwsze z możliwości decyzji rodziców o posłaniu dziecka 6-letniego do klasy pierwszej lub do oddziału przedszkolnego, po drugie z obecności w przedszkolach na terenie miasta dzieci mieszkających w gminach ościennych. Możliwy błąd nie podważa jednak generalnego wniosku. W praktyce każdy wynik powyżej 95% oznacza ofertę zaspokajającą potrzeby mieszkańców.

3.2 Szkoły podstawowe

Edukacja na poziomie podstawowym w roku szkolnym 2013/2014 objęła 5659 dzieci w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Miasto. Uwagę zwracają szkoły podstawowe nr 21 i 23, w których liczba uczniów ogółem oraz liczba uczniów w oddziale jest bardzo niska jak na szkołę w mieście. Sytuację tych placówek poprawia nieco funkcjonowanie przedszkola (SP21) oraz oddziału przedszkolnego (SP23). Co prawda, z powodu napływu uczniów w wieku 6 lat w kolejnych latach liczba uczniów nieco wzrośnie, lecz w dłuższej perspektywie funkcjonowanie tak małych szkół w mieście jest uzasadnione wyłącznie w sytuacji rozwoju budownictwa mieszkalnego w obwodach tych szkół i perspektyw wzrostu liczby uczniów.

Tab. 4 Liczba uczniów i oddziałów w szkołach podstawowych bez oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2013/2014

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Średnia liczba uczniów na oddział
SP 1	13	301	23
SP 2	13	280	22
SP 6	10	204	20
SP 7	19	454	24
SP 8	21	501	24
SP 9	13	299	23
SP 10	13	318	24
SP 11	12	231	19
SP 12	15	343	23
SP 13	7	170	24
SP 14	17	414	24
SP 15	6	147	25
SP 16	20	492	25
SP 17	34	812	24
SP 18	20	425	21
SP 21	6	70	11
SP 22	8	144	18
SP 23	6	54	9
RAZEM :	253	5659	22

Przegląd wyników sprawdzianu po szkole podstawowej przynosi optymistyczną konstatację

*„Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz”
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*

o wyniku powyżej przeciętnej dla Polski i (tym bardziej) województwa, osiąganym

w ostatnich trzech latach. Niemniej warto rozważyć w przyszłych analizach odnoszenie wyników do większych miast w województwie i/lub po prostu Poznania. Taki kontekst, o ile porównanie wypadłoby pomyślnie, mógłby pokazywać potencjalnym inwestorom Kalisz jako miasto, w którym warto lokować swoje środki/inwestycje.

W szczegółach cieszyć może konsekwentnie wysoka pozycja szkół nr 10 i 17, a niepokoić słaby wynik SP nr 12. Z kolei zróżnicowane wyniki uczniów z SP nr 23 nie mogą być podstawą do wnioskowania o jakości pracy tej szkoły. Przy niewielkiej liczbie uczniów wysoki/niski wynik na sprawdzianie nawet jednego ucznia waży znacząco na średniej dla całej szkoły.

Tab. 5 Wyniki ze sprawdzianu w szkołach podstawowych w 2014 r.

Szkoła	Średni wynik uzyskany przez uczniów na sprawdzianie w latach 2012-2014 *		
	2012	2013	2014
Kraj	22,75	24,03	25,82
Województwo	21,98	23,37	25,17
Kalisz	22,96	24,96	25,99
SP 1	21,47	22,25	23,64
SP 2	24,74	27,52	27,49
SP 6	21,16	24,91	26,00
SP 7	22,31	24,38	22,48
SP 8	21,60	22,97	24,68
SP 9	20,73	24,84	27,50
SP 10	24,31	27,62	28,29
SP 11	22,00	24,87	23,84
SP 12	19,23	19,78	22,35
SP 13	23,28	24,78	25,74
SP 14	25,43	23,92	27,67
SP 15	23,70	25,17	25,76
SP 16	20,91	23,57	22,94
SP 17	24,74	26,48	28,36
SP 18	24,66	25,86	23,81
SP 21	21,00	24,90	25,00
SP 22	23,22	24,55	33,06
SP 23	19,71	28,00	25,29
Nazaret	30,67	30,11	31,15

* Wyników ze sprawdzianów nie należy porównywać z ubiegłymi latami ze względu na różny stopień

trudności.

Skala staninowa stosowana w pomiarze dydaktycznym odpowiada na pytanie, jaką pozycję zajmuje wynik osiągnięty przez szkołę na tle wyników osiągniętych przez całą badaną populację. Skala staninowa wprowadza 9 przedziałów wyników i jest powszechnie używana przez Centralną Komisję Egzaminacyjną i komisje okręgowe, przeprowadzające zewnętrzne egzaminy w oświacie.

Tab.6 Skala staninowa

Stanin	Opis dydaktyczny
1	najniższy
2	bardzo niski
3	niski
4	niżej średni
5	średni
6	wyżej średni
7	wysoki
8	bardzo wysoki
9	najwyższy

Tab. 7 Wyniki ze sprawdzianu uzyskane przez szkoły podstawowe w latach 2012-2014 w skali staninowej

Skala Szkoła	1 7,0- 19,6	2 19,7- 21,4	3 21,5- 23,0	4 23,1- 24,5	5 24,6- 26,0	6 26,1- 27,5	7 27,6- 29,2	8 29,3- 31,3	9 31,4- 37,7
SP 1				12,13, 14					
SP 2						14	12,13		
SP 6				12	14	13			
SP 7			14		12	13			
SP 8					12,13,14				
SP 9				12		13,14			
SP 10							12,13,14		
SP 11				14	12	13			
SP 12			12,13,14						
SP 13					14	12,13			
SP 14					13		12,14		

SP 15					14	12,13			
SP 16			14	12	13				
SP 17							12,13,14		
SP 18				14		13	12		
SP 21				12	14	13			
SP 22						12,13			14
SP 23			12		14			13	
Nazaret								13,14	12

3.3 Gimnazja

Tab. 8 Liczba uczniów i oddziałów w gimnazjach prowadzonych przez Miasto Kalisz

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Średnia liczba uczniów na oddział
Gimnazjum Nr 1	9	232	26
Gimnazjum Nr 2	11	289	26
Gimnazjum Nr 3	15	369	25
Gimnazjum Nr 4	13	297	23
Gimnazjum Nr 7	12	333	28
Gimnazjum Nr 9	24	617	26
Gimnazjum Nr 10	20	538	27
RAZEM :	104	2675	26

Do analizy efektów kształcenia na poziomie gimnazjum, obok wyników egzaminów gimnazjalnych, dobrze służy wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD)². Oprócz wyniku egzaminu na koniec szkoły, wskaźnik EWD uwzględnia wyniki tych samych uczniów uzyskane na sprawdzianie po szkole podstawowej. Dzięki temu możemy zaobserwować nie tylko efekt końcowy kształcenia, ale również postęp (lub regres) wyników uczniów w trzyletnim cyklu kształcenia względem wartości oczekiwanych³.

Opis położenia elipsy (szkoły) w układzie współrzędnych (wynik egzaminu, EWD) może ułatwić wyróżnienie pięciu punktów odniesienia.

- **Szkoły neutralne.** Gimnazja, w których notujemy zarówno średni w skali kraju poziom wyników egzaminacyjnych, jak i przeciętną efektywność, zlokalizowane w centrum wykresu na przecięciu osi współrzędnych.

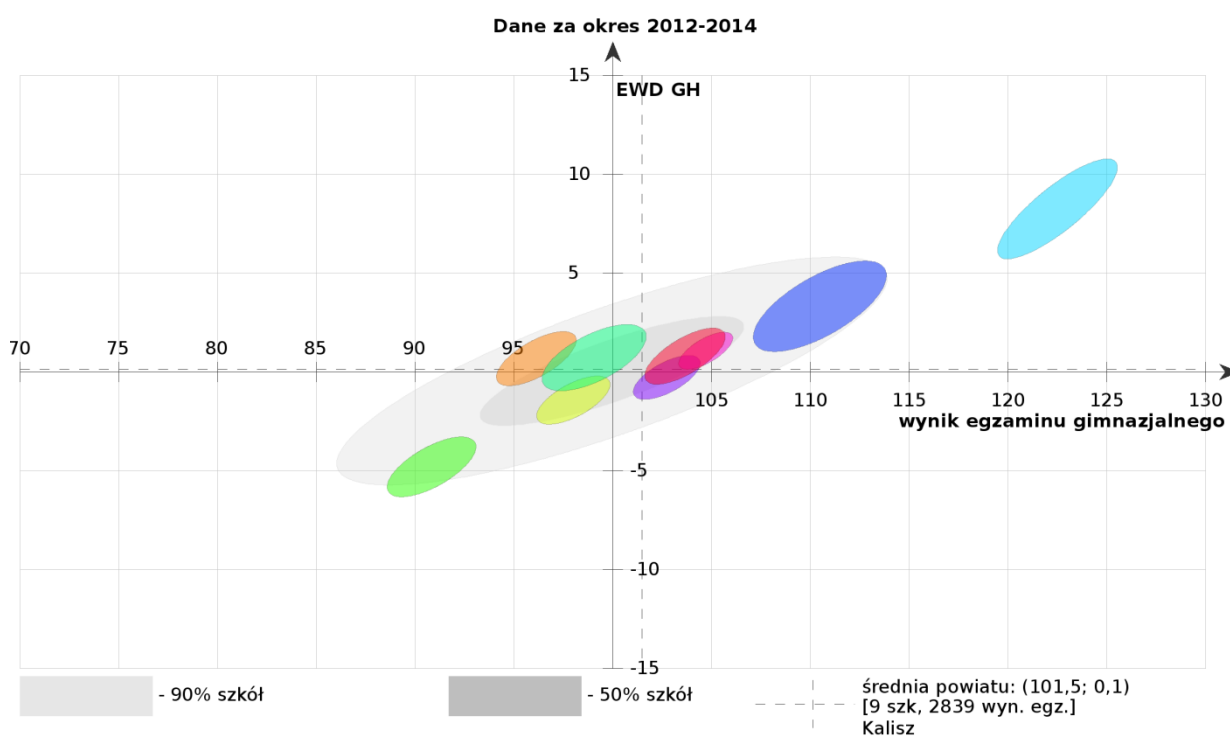
² Szczegółowe informacje o sposobie liczenia i interpretacji EWD można znaleźć na stronie internetowej ewd.edu.pl.

³ Tj. przeciętnej wartości uzyskiwanej przez uczniów o tym samym wyniku sprawdzianu.

- **Szkoły sukcesu.** Gimnazja o wysokich wynikach egzaminacyjnych i wysokiej efektywności nauczania, zlokalizowane w prawej górnej części wykresu.
- **Szkoły wspierające.** Gimnazja o niskich wynikach egzaminacyjnych, ale wysokiej efektywności, w lewej górnej części wykresu.
- **Szkoły wymagające pomocy.** Gimnazja o niskich wynikach egzaminacyjnych i niskiej efektywności nauczania, w lewej dolnej części wykresu.
- **Szkoły niewykorzystanych możliwości.** Gimnazja o wysokich wynikach egzaminacyjnych oraz niskiej efektywności nauczania, w prawej dolnej części wykresu.

Powyższe punkty odniesienia opatrzone umownymi nazwami mają pomóc w interpretacji, a nie kategoryzacji szkół.

Wykres poniżej ukazuje zagregowane wyniki EWD i egzaminu z lat 2012-2014 w części humanistycznej.

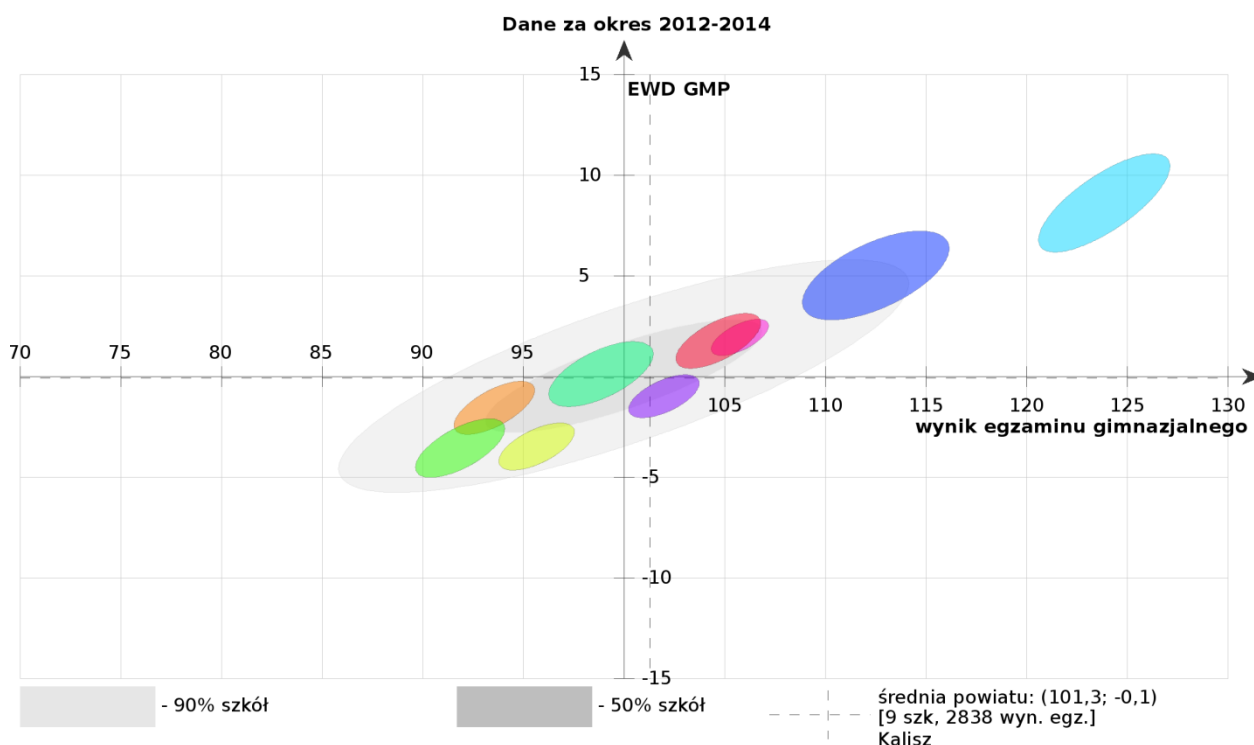
Na wykresie uwzględniono wszystkie gimnazja w Kaliszu z uwzględnieniem Gimnazjum Sióstr Nazaretanek (niebieska elipsa), Niepublicznego Gimnazjum Stowarzyszenia Edukator (granatowa elipsa), Gimnazjum nr 9 (różowa elipsa, „schowana” za czerwoną), Gimnazjum nr 7 (czerwona elipsa), Gimnazjum nr 10 (fioletowa elipsa), Gimnazjum nr 1 (zielona elipsa), Gimnazjum nr 3 (żółta elipsa), Gimnazjum nr 4 (pomarańczowa elipsa) i Gimnazjum nr 2 (jasnozielona elipsa). Linia ciągła osi pokazuje wyniki w skali ogólnopolskiej, natomiast linie

przerywane wyniki uzyskane przez uczniów kaliskich szkół.

Drugi wykres pokazuje analogiczne zestawienie dotyczące wyników z lat 2012-2014 w części matematyczno-przyrodniczej.

Zbliżony układ szkół na obu wykresach pokazuje dobrą sytuację gimnazjów nr 9 i nr 7 (szkoła ss. Nazaretanek i gimnazjum niepubliczne są poza konkurencją). Szczególnej uwagi wymaga sytuacja gimnazjum nr 2, które w ostatnich kilku latach uzyskiwało wyniki niskie i pogarszające się. Podjęte środki zaradcze w postaci uruchomienia klasy dwujęzycznej oraz sportowej pozwalają myśleć o stworzeniu środowiska edukacyjnego sprzyjającego podniesieniu wyników.

Warto zaznaczyć, że widoczny na wykresie proces różnicowania się szkół, w którym dobre gimnazja stają się coraz lepsze, a słabsze – coraz słabsze jest troską większości samorządów miejskich w Polsce.

3.4 Szkoły ponadgimnazjalne

W roku szkolnym 2013/2014 w szkołach ponadgimnazjalnych uczyło się 7038 uczniów, w tym w liceach ogólnokształcących 3095, a szkołach zawodowych 3943. Do Centrum

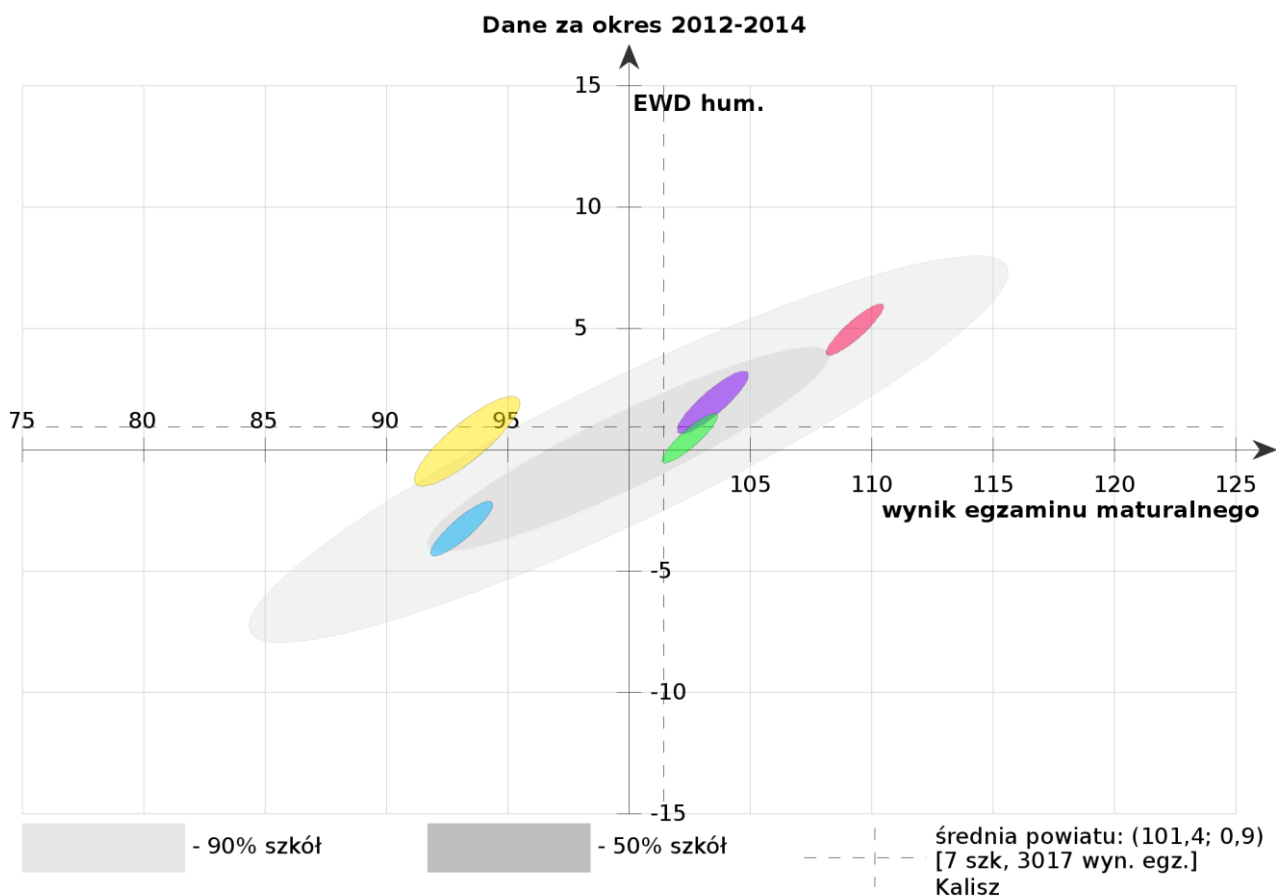
Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego uczęszczało 1489 kursantów i słuchaczy.

Tab.9 Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w latach 2011-2014

Typ szkoły	Liczba uczniów		
	2011/2012	2012/2013	2013/2014
LO	3260	3095	3038
Technikum	2747	2616	2588
Zasadnicza Szkoła	1094	1013	901
Liceum plastyczne	101	105	98

3.4.1 Licea Ogólnokształcące

Podobnie jak w przypadku gimnazjów pomocą w analizie efektów kształcenia jest współczynnik EWD uzyskany na podstawie analizy wyników egzaminów gimnazjalnych i maturalnych. Wykres EWD z przedmiotów humanistycznych dla kaliskich liceów ogólnokształcących wygląda następująco:

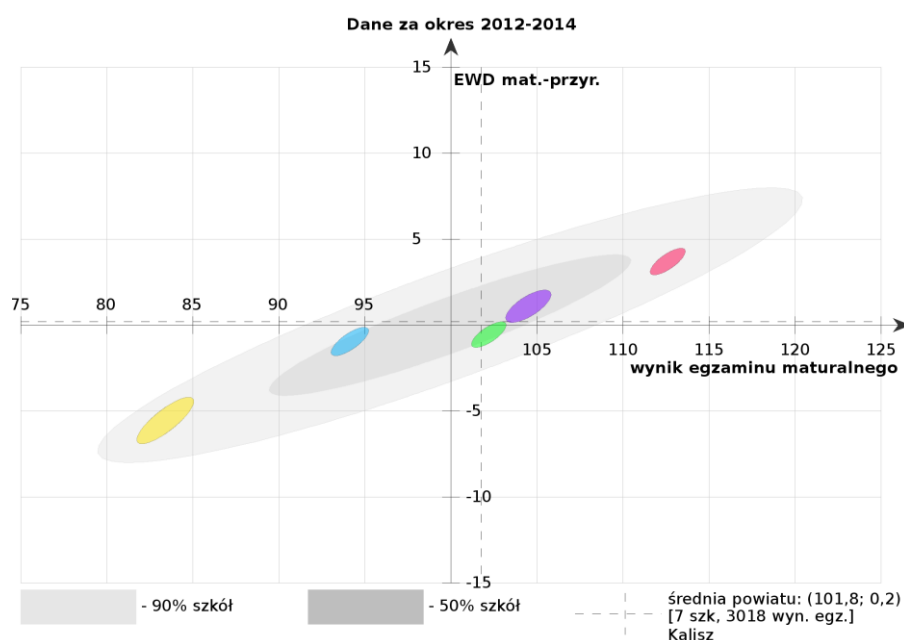
Czerwona elipsa ilustruje wyniki uczniów z III LO, fioletowa I LO, zielona II LO, żółta

V LO, a niebieska IV LO. Co ciekawe, poza przodującym III LO im. Mikołaja Kopernika, którego uczniowie notują zarówno najwyższe wyniki jak największy przyrost wiedzy podczas nauki w tej szkole, mamy dwie pary szkół, których sytuacji warto się przyjrzeć. Uczniowie

I LO im. Adama Asnyka i II LO im. Tadeusza Kościuszki uzyskują zbliżone wyniki na egzaminie maturalnym. Nie ma między nimi istotnej różnicy. Jednak ich (uczniów I LO) punkt wyjścia, wyniki z gimnazjum, jest niższy, a przyrost wiedzy większy, co pozwala cenić ich osiągnięcie wyżej niż kolegów z II LO. Co więcej, położenie elipsy na wykresie świadczy również, że uzyskali lepszy wynik niż przeciętnie inni uczniowie z ich poziomu (EWD dodatnie).

Podobna sytuacja i jeszcze większa różnica jest w przypadku V LO i IV LO. Uczniowie V LO im. Jana II Sobieskiego uzyskali zbliżony wynik do kolegów z IV LO im. Ignacego Paderewskiego i EWD w okolicach 0. Natomiast wynik uczniów IV LO jest poniżej oczekiwań (EWD ujemne).

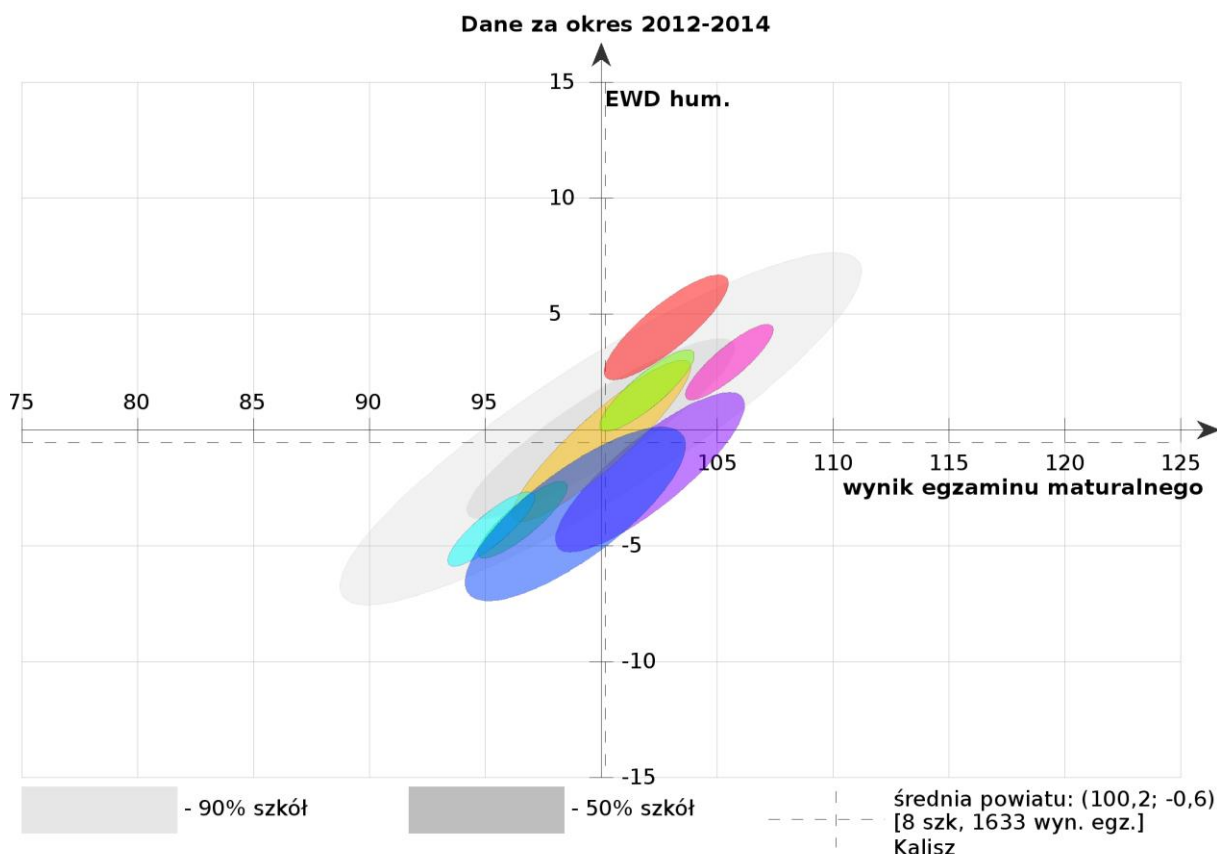
Oto jak prezentują się te same szkoły w odniesieniu do wyników z matematyki i przedmiotów przyrodniczych:

W tej dziedzinie obraz jest znacząco inny. Niezmiennie najwyższe wyniki i EWD uzyskuje III LO. Dodatnim EWD i ponadprzeciętnym wynikiem legitymuje się I LO. Bardzo słabo w wynikach oraz EWD wypada tym razem V LO im. Jana III Sobieskiego.

3.4.2 Technika

Dłuższy cykl oraz zakres kształcenia poszerzony o aspekty praktyczno-zawodowe powoduje, że analizując EWD oraz wyniki egzaminu maturalnego techników uwzględniamy szkoły z tej samej grupy. Wyniki kaliskich techników na tej skali prezentują się następująco (przedmioty humanistyczne):

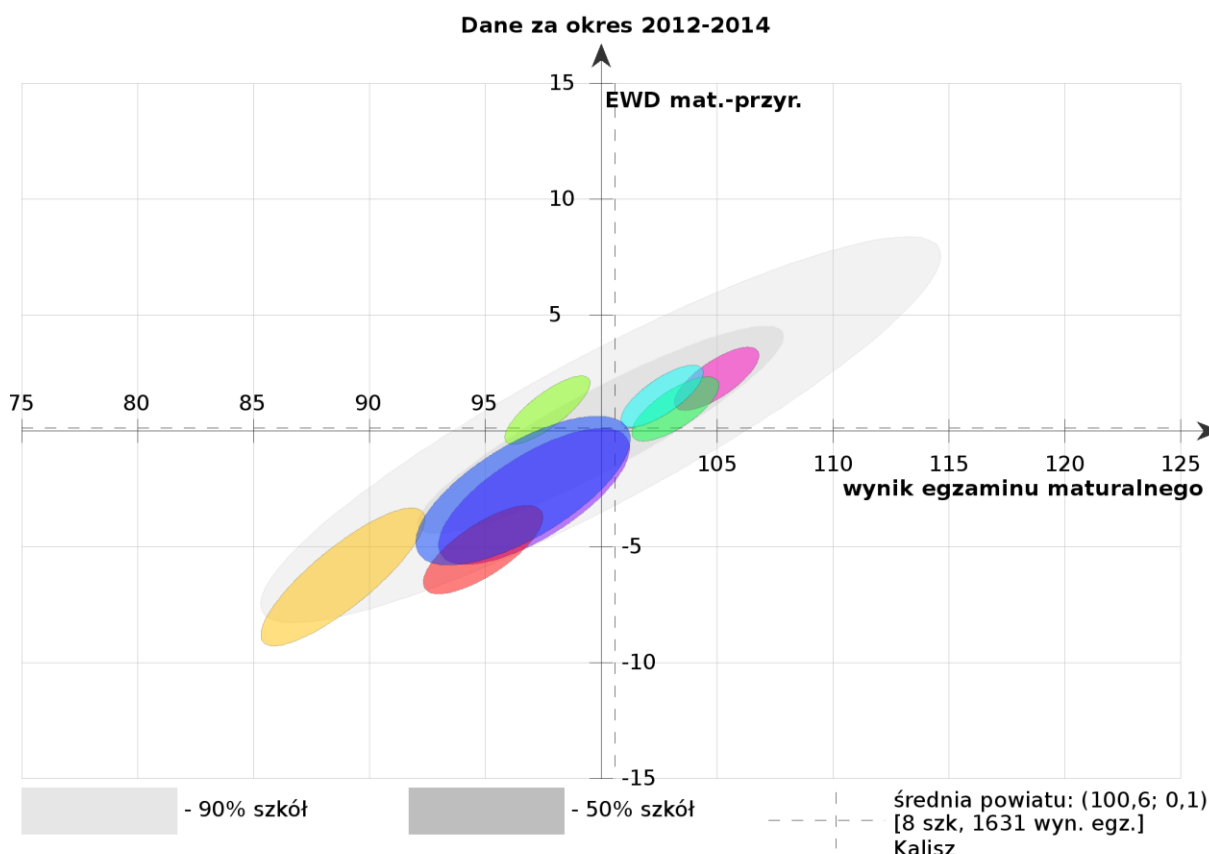
Kolory oznaczają: czerwony – Technikum nr 3 w Zespole Szkół Samochodowych, różowy - Technikum nr 2 w Zespole Szkół Ekonomicznych, jasnozielony – Technikum nr 6 w Zespole Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich, żółty – Technikum nr 7 w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3, fioletowy – Liceum Plastyczne w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2, granatowy – Technikum Budowy Fortepianów⁴, ciemnozielony – Technikum nr 4 i jasnoniebieski – Technikum Budowlano-Elektryczne w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2.

W grupie szkół zawodowych obserwujemy przeciętnie mniejsze zróżnicowanie pomiędzy

⁴ Rozmiar elipsy świadczy o liczbie absolwentów, których wyniki wzięto pod uwagę, im większy rozmiar tym mniej wyników i wnioskowanie mniej precyzyjne.

szkołami. Większość szkół legitymuje się wynikami zbliżonymi do neutralnych. Ponadprzeciętny wynik ze stosunkowo wysokim EWD prezentuje Technikum nr 3, wyróżnia się także Technikum nr 2. Nieco słabiej wypadają: Technikum nr 4 oraz Technikum Budowlano-Elektryczne.

Analogicznie w przedmiotach matematyczno-przyrodniczych:

Ponownie dobrze wypada Technikum nr 2 i neutralnie Technikum Budowy Fortepianów. Pozostałe szkoły mają znacząco różne pozycje względem wyników z części humanistycznej. Technikum nr 4 i Technikum Budowlano-Elektryczne są w tej dziedzinie znacząco lepsze. Słabsze wyniki i wyraźnie gorsze EWD notuje Technikum nr 3, co może dziwić, jeśli weźmiemy pod uwagę profil tej szkoły. Wykresy sugerują, że Technikum dobrze uczy przedmiotów humanistycznych (dodatknie EWD i wynik powyżej przeciętnej), a wyraźnie słabiej – matematyczno-przyrodniczych. Dużo słabszy jest też wynik Technikum nr 7. Ciekawie prezentuje się wynik Technikum nr 6, które notuje podobny – dodatni wynik EWD przy wyraźnie słabszym wyniku egzaminu.

3.5 Kształcenie zawodowe

Jak zaznaczono powyżej w szkołach zawodowych (ZSZ i technikach) kształciło się ponad 50% absolwentów gimnazjów. Kierunki kształcenia są przy tym dobrze dostosowane do potrzeb rynku pracy. Uzyskiwane wyniki w postaci pomyślnie zdanych egzaminów zawodowych, zbliżone, a w ZSZ nawet przekraczające przeciętne dla województwa świadczą o dobrym poziomie kształcenia.

Tab.10 Zdawalność egzaminu zawodowego w ujęciu %

	Zawody	
	zawody robotnicze	zawody technikalne
Kalisz	76,07	63,71
Okręg	70,89	64,58
województwo	71,97	64,51

Z punktu widzenia strategii samorządu analizy wymaga obecność identycznych kierunków kształcenia zawodowego w różnych szkołach. Adekwatne kształcenie w zawodach technikalnych jak i ZSZ wymaga systematycznego doposażania szkół w sprzęt. Z tego względu korzystne ekonomicznie mogłoby okazać się skoncentrowanie środków.

3.6 Kształcenie specjalne⁵

Kształcenie specjalne dotyczy uczniów z różnymi niepełnosprawnościami, stopniami upośledzenia umysłowego oraz niedostosowanych społecznie, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. W Kaliszu tego rodzaju warunki spełniają trzy placówki: Zespół Szkół Nr 11 przy ul. Budowlanych 2, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Nr 1 przy ul. Handlowej 30 i Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Nr 2 przy ul. Kordeckiego 19. Oprócz tych placówek uczniowie niepełnosprawni mogą w Kaliszu uczęszczać również do oddziałów integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych (w Szkole Podstawowej Nr 17, Gimnazjum Nr 9 i V Liceum Ogólnokształcącym) oraz oddziałów specjalnych w szkołach ogólnodostępnych (w Zespole Szkół Nr 10).

Tab.11 Szkoły i placówki kształcenia specjalnego

⁵ Podaję za raportem o stanie realizacji zadań oświatowych za rok 2013-2014.

Placówka	2011/2012		2012/2013		2013/2014	
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
ZS nr 10*	4	19	4	19	4	19
ZS nr 11	20	185	20	177	20	173
SOSW nr 1	17	173	16	158	16	154
SOSW nr 2	23	153	22	146	22	147
Razem	67	641	62	500	62	493

* tylko oddziały i uczniowie o kształceniu specjalnym

3.7 Pozostałe placówki oświatowe

W Kaliszu oprócz wymienionych powyżej szkół istnieją następujące placówki oświatowe: Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna przy ul. H. Sawickiej 3b, Młodzieżowy Dom Kultury przy ul. Fabrycznej 13 – 15, Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia przy Placu Jana Pawła II oraz Zespół Szkół Nr 12 przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym, ul. Poznańska 79.

Celem działania poradni jest udzielanie dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

Pod opieką Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w roku szkolnym 2013/2014 było 39 539 dzieci i młodzieży oraz 178 placówek. Liczba dzieci i młodzieży, przyjętej na badania psychologiczne, pedagogiczne i logopedyczne, wyniosła 3123. W poradni wydano 883 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego nauczania i zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

Młodzieżowy Dom Kultury jest placówką wychowania pozaszkolnego, który realizuje zadania min. edukacyjne, wychowawcze, kulturalne i profilaktyczne. Zadaniem szkoły muzycznej jest rozbudzanie i rozwijanie zdolności muzycznych oraz aktywne oddziaływanie na otoczenie w zakresie upowszechnienia kultury muzycznej. Wszystkie te placówki odgrywają ważną rolę zarówno dla uczniów oraz dla szkół w Kaliszu.

4. Nakłady na kształcenie i doskonalenie nauczycieli w latach 2012-2014

Poziom nakładów na kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli oraz ich wykorzystanie przedstawia się następująco:

Tab.12 Nakłady na kształcenie i doskonalenie nauczycieli

Rok	Powiat		Gmina	
	Plan	Wydatki	Plan	Wydatki
2012	241 888	195 733	343 172	224 684
2013	277 031	233 788	272 020	233 140
2014	272 934	221 069	283 330	234 668

Zwraca uwagę fakt, że rokrocznie 15-30% środków pozostawało niewykorzystanych. Złożyło się na ten fakt kilka przyczyn:

- Niedopasowanie oferty merytorycznej/jakościowej szkoleń do oczekiwań nauczycieli. Niska jakość wielu szkoleń oferowanych na rynku skutecznie zniechęca nauczycieli do podejmowania poszukiwań nowych form doskonalenia. Odpowiedzią na ten problem może być rozwinięcie systemu wymiany informacji/rekomendacji na temat szkoleń oferowanych na lokalnym i regionalnym rynku. W przypadku form doskonalenia, zamawianych w trybie zamówień publicznych, istotną barierą w wyborze szkoleń wysokiej jakości jest kryterium ceny, najpowszechniej stosowane w zamówieniach. Próbę rozwiązania tego problemu można podjąć poprzez zawarcie umowy ramowej na usługi szkoleniowe z jedną, zaufaną firmą, instytucją i każdorazową weryfikację referencji konkretnego szkoleniowca przez kontakt z odbiorcami jego usług.
- W latach 2013-2014 nauczyciele uczestniczyli w szeregu działań podejmowanych w ramach projektu, co ograniczało możliwości uczestniczenia w dodatkowych formach doskonalenia zawodowego.
- Wsparcie, o które wnioskowali nauczyciele, nie spełniało kryteriów formalnych dofinansowania.

4. Realizacja projektu „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz”

Projekt „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz” powstał jako pilotaż nowego modelu systemu doskonalenia nauczycieli i zewnętrznego wspomagania pracy szkoły wypracowanego w ramach Projektu Działanie 3.5 „Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół” Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki prowadzonego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Projekt powiatowy realizowany był przez dwa lata, od sierpnia 2013 do lipca 2015 roku. Wzięło w nim udział 35 placówek oświatowych: 15 przedszkoli, 9 szkół podstawowych, 7 gimnazjów i 4 szkoły ponadgimnazjalne.

Podwaliny obu projektu stanowi założenie, że nowoczesny system wspomagania rozwoju oświaty w Polsce powinien być nakierowany na pracę ze szkołą, służyć wspieraniu jej w wykonywaniu zadań nakładanych przez państwo, jak również wspomagać w rozwiązywaniu indywidualnych problemów.

Jedną z największych bolączek kaliskiego systemu doskonalenia nauczycieli był brak skoordynowania aktywności szkół i przedszkoli w tym zakresie. Nauczyciele, chętni do podnoszenia swoich kwalifikacji, nie zawsze w doborze tematyki doksztalcania brali pod uwagę potrzeby placówki, w której są zatrudnieni. W rezultacie, choć zdobywali nowe umiejętności, nie zawsze byli w stanie wykorzystać je zgodnie z zapotrzebowaniem szkoły. Kolejnym problemem kaliskiej edukacji był brak współpracy między placówkami systemu otoczenia oświaty. Dlatego też konieczne okazało się skoordynowanie działań różnych placówek oświatowych i ukierunkowanie ich na wspólną realizację zadań. Potrzeba realizacji Projektu wynika ze zmian wprowadzanych w systemie doskonalenia nauczycieli, stanowiącego integralną część kompleksowego wsparcia szkół i placówek oświatowych.

Aby pomóc placówkom w realizacji nałożonych na nie zadań, konieczne okazało się udzielenie im kompleksowego wsparcia przez jednostki do tego celu powołane. Ich celem jest zwiększenie zdolności szkół i przedszkoli do rozwiązywania własnych problemów poprzez motywowanie nauczycieli do dalszego kształcenia w miejscu pracy, indywidualnie lub

w grupie innych nauczycieli, czyli kompleksowego wsparcia edukacyjnego placówek. Oprócz podmiotów docelowych, założono, że realizacja Projektu będzie miała wpływ również na uczniów i rodziców oraz instytucje działające w środowisku i otoczeniu szkolnym.

W realizowanym Projekcie założono następujące cele:

Cel główny:

Poprawa jakości funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz poprzez realizację od 01.08.2013 r. do 31.07.2015 r. kompleksowego wsparcia w 20 szkołach i 15 przedszkolach spójnego z ich potrzebami.

Cele szczegółowe:

- Podniesienie kompetencji przez co najmniej 90% nauczycieli i dyrektorów ze szkół uczestniczących w Projekcie poprzez realizację 2 ofert doskonalenia w każdej szkole i przedszkolu w ramach Rocznych Planów Wspomagania
- Poprawa jakości współpracy dyrektorów i nauczycieli szkół i przedszkoli biorących udział w Projekcie poprzez zorganizowanie czterech sieci współpracy i samokształcenia
- Poprawa zdolności planowania i realizacji procesu doskonalenia nauczycieli poprzez opracowanie Rocznych Planów Wspomagania oraz Strategii Rozwoju Edukacji na dalsze lata.
- Lepsze wykorzystanie potencjału placówek systemu oświaty, tj. Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Biblioteki Pedagogicznej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz samorządu poprzez zaangażowanie ich w proces wdrażania kompleksowego wsparcia w 35 szkołach i przedszkolach oraz wypracowanie trwałych procedur współpracy pomiędzy tymi podmiotami.

4.1 Realizacja Rocznych Planów Wspomagania i rola SORE

W ramach projektu założono stworzenie dla każdej placówki w nim uczestniczącej dwóch Rocznych Planów Wspomagania (RPW). Powstawały one w oparciu o ofertę doskonalenia, wybraną przez szkołę/przedszkole, a ich powstanie poprzedziła dogłębna diagnoza potrzeb

danej placówki. W każdej szkole/przedszkolu przeprowadzony został pełny cykl doskonalenia w oparciu o dwie oferty opracowane w ramach projektu systemowego ORE „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół”.

Aby wesprzeć szkoły w realizacji tego procesu Beneficjent zatrudnił 6 zewnętrznych konsultantów - Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji (SORE), których zadaniem była praca na rzecz szkół i przedszkoli i wspieranie ich w realizacji Projektu. W szczególności do obowiązków SORE należało nawiązanie kontaktu ze szkołą/przedszkolem, przedstawienie dyrektorowi pakietu dostępnych w Projekcie ofert doskonalenia, przybliżenie i omówienie zasad, na jakich opiera się nowy system. Po uruchomieniu Projektu SORE odpowiadał za jego prawidłową realizację. Komunikował się i budował relacje ze szkołą/przedszkolem, pozostając w stałym kontakcie z jej dyrektorem i pracownikami, zaangażowanymi w realizację Rocznego Planu Wspomagania.

Szkolni Organizatorzy Rozwoju Edukacji pracowali w bezpośrednim kontakcie ze szkołą/przedszkolem, jednak – ponieważ byli osobami z zewnątrz – nie byli w stanie znać tych placówek tak dobrze, jak dyrektor czy pracujący w szkole/przedszkolu nauczyciele. To do nich należało więc ostateczne przeprowadzenie autodiagnozy, a następnie określenie priorytetów rozwoju szkoły/przedszkola i sformułowanie oczekiwań. Dopiero tak opracowane priorytety były punktem wyjścia do planowania konkretnych działań i skonstruowania pierwszego rocznego planu wspomagania na bazie jednej z ofert doskonalenia.

SORE pełnił w opisanym procesie wyłącznie rolę koordynatora działań, moderatora i doradcy. Angażował się w organizowanie działań, mających na celu opracowanie diagnozy potrzeb rozwojowych: m.in. dostarczał odpowiednich narzędzi, pomagał zbierać i interpretować dane o sytuacji w szkole/przedszkolu, badać ich potrzeby. W razie pojawienia się takiej potrzeby, pozyskiwał ekspertów zewnętrznych. Zajmował się również dokumentowaniem przebiegu projektu, tworzeniem sprawozdań oraz brał udział w podsumowaniu, tworzeniu rekomendacji do dalszych działań.

Decyzje odnośnie wyboru poszczególnych kursów podjęte zostały w ścisłej współpracy Szkolnego Organizatora Rozwoju Edukacji z dyrektorem oraz nauczycielami na podstawie wywiadów, warsztatów oraz z wykorzystaniem informacji zawartych w dokumentacji szkoły lub przedszkola, w tym m.in. z uwzględnieniem wyników ewaluacji wewnętrznej, raportu

z ewaluacji zewnętrznej oraz wyników egzaminów zewnętrznych. Zdiagnozowany szczegółowo zakres potrzeb placówek na terenie powiatu grodzkiego Miasto Kalisz pozwolił na sprecyzowanie obszarów do rozwoju w poszczególnych szkołach oraz przedszkolach.

W każdym roku trwania projektu przeprowadzono w szkołach i przedszkolach po 1570 godzin zajęć, z czego 1120 godzin szkoleń oraz 450 godzin konsultacji indywidualnych i grupowych. Każda placówka skorzystała z 32 godzin szkoleń grupowych oraz w zależności od typu: przedszkola po 15, a szkoły po 20 godzin konsultacji indywidualnych i grupowych rocznie.

Za realizację zaplanowanych w projekcie szkoleń i konsultacji odpowiadał wyłoniony w przetargu wykonawca – Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu w pierwszym roku i RODN Wrocław w drugim roku Projektu. W ramach szkoleń trenerzy opracowali scenariusze szkoleń wraz z załącznikami (materiałami szkoleniowymi oraz prezentacjami), wykorzystywanymi na potrzeby danej formy doskonalenia. Udzielone wsparcie poddane zostało ewaluacji.

4.2 Obszary tematyczne wspomagania

W roku 2013/2014 szkoły i przedszkola uczestniczące w projekcie w wyniku przeprowadzonej diagnozy wybrały trzynaście spośród dwudziestu czterech zaproponowanych ofert. W roku 2014/2015 również było to 13 rodzajów ofert, jednak wskazania szkół różniły się od poprzednich. Łącznie w toku całego projektu przeprowadzono w powiecie grodzkim Miasto Kalisz 16 rodzajów szkoleń z 24 możliwych do wyboru dla szkół i przedszkoli.

W pierwszym roku Projektu najwięcej szkół i przedszkoli wybrało obszar „Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki” (9 placówek), co stanowi 26% spośród ogółu placówek biorących udział w Projekcie. Obszar „Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny” wybrało 6 placówek, co stanowi 1% ogółu placówek, następnie „Nauczyciel 45+” i „Wspieranie pracy wychowawców klas – bezpieczna szkoła” po 3 placówki, „Praca z uczniem zdolnym”, „Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną”, „Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych – Bezpieczny Internet”, „Ocenianie kształtujące”, „Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły” po 2 placówki oraz „Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych”, „Praca z uczniem o specjalnych potrzebach

edukacyjnych”, „Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej”, „Rodzice są partnerami przedszkola” - po 1 placówce.

W kolejnym roku niesłabnącym powodzeniem cieszył się obszar „Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki” – wybrało go 9 placówek. Zwiększyło się zainteresowanie kursem „Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły” (5 placówek). 4 placówki oświatowe zdecydowały się na obszar „Nauczyciel 45+”, po 3 na „ Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny” i „Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną”. Żadna ze szkół nie zdecydowała się na kurs na temat oceniania kształtującego, pracy z uczniem zdolnym i wykorzystaniem TIK na zajęciach, za to pojawiły się wskazania na kursy: „Uczeń aktywny uczestnik procesu edukacji” (2 szkoły), „Współpraca ze środowiskiem lokalnym” i „Budowa koncepcji pracy przedszkola” (1 przedszkole).

Lp.	Temat oferty	2013/2014						2104/2015					
		Rodzaj placówki					Ogółem	Rodzaj placówki					Ogółem
		P	SP	G	LO	T		P	SP	G	LO	T	
1.	Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	-	1	2	3	-	6	-	3	-	-	-	3
2.	Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	6	-	3	-	-	9	4	1	2	1	1	9
3.	Uczeń aktywny uczestnik procesu uczenia się	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
4.	Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	-	1	-	-	1	2	-	2	3	-	-	5
5.	Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
6.	Wspieranie pracy wychowawców klas – bezpieczna szkoła	1	2	-	-	-	3	-	-	1	-	-	1
7.	Budowa koncepcji pracy szkoły/przedszkola	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
8.	Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych	1	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	2
9.	Współpraca szkoły/przedszkola ze środowiskiem lokalnym	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
10.	Rodzice są partnerami przedszkola	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
11.	Nauczyciel 45 +	1	1	1	-	-	3	2	2	-	-	-	4
12.	Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1
13.	Jak i po co prowadzić	2	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3

	ewaluację wewnętrzną?												
14.	Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych – bezpieczny internet	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
15.	Ocenianie kształtujące	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
16.	Praca z uczniem zdolnym	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-
	Razem	15	9	7	3	1	35	15	9	7	3	1	35

Analiza potrzeb rozwojowych nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz pozwala wysnuć wniosek, że priorytetową kwestią dla nauczycieli było podniesienie kwalifikacji zawodowych w zakresie kluczowych kompetencji dydaktyczno-wychowawczych. Istotna okazała się także właściwa diagnoza, analiza oraz ewaluacja osiągnięć uczniów i ich możliwości rozwojowych. Zdiagnozowane wsparcie w zakresie doboru oraz stosowania skutecznych rozwiązań metodycznych oraz wychowawczych na wszystkich etapach edukacji ma umożliwić podjęcie indywidualnych i specyficznych działań na rzecz rozwoju konkretnej szkoły/przedszkola, co przyczyni się do ogólnej poprawy jakości działania placówek oświatowych w Kaliszu oraz doskonalenia najważniejszych kompetencji pracujących w nich nauczycieli.

W zakresie analizy RPW widoczne jest silne nastawienie na rozwijanie umiejętności, które sprzyjają budowaniu relacji w placówce, usprawnianiu komunikacji, a także na działanie w sytuacjach trudnych.

Na wybrane obszary składało się wiele problemów szczegółowych, które w ramach spotkań, szkoleń czy konsultacji nauczyciele chcieli rozwiązywać lub nauczyć się z nimi radzić. Rozwijali umiejętności, które pozwolą na wspieranie uczniów w procesie uczenia się, między innymi przez identyfikowanie ich potrzeb, oczekiwań, stylu uczenia się, dobór odpowiednich metod, stosowania różnych form aktywizacji uczniów.

4.3 Analiza wyników badań kompetencji

W celu zbadania podniesienia kompetencji nauczycieli i jakości pracy szkoły dokonano badania ankietowego przed rozpoczęciem i po zakończeniu szkolenia w każdej placówce.

Obszar: Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny?

Nauczyciele w ramach wyżej wymienionego obszaru podnosili kompetencje w zakresie nowoczesnych i efektywnych metod: uczenia się, motywowania uczniów do nauki oraz kształtowania postaw uczniowskich. W tym obszarze doskonalili różnorodne metody

diagnozy potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów, nowoczesne strategie indywidualnego uczenia się oraz stosowania skutecznych rozwiązań metodycznych, skuteczniejszego motywowania i mobilizowania uczniów do własnej pracy, angażowania w doskonalenie procesów edukacyjnych, sposobów zwiększania koncentracji uczniów, czytania ze zrozumieniem, budowania szkolnej strategii działań dydaktycznych i wychowawczych. W pierwszej edycji nauczyciele z 6 szkół podnosili swoje kompetencje w tym zakresie, w drugiej edycji z kolejnych 3.

Oferta nr 1: JAK POMÓC UCZNIOWI OSIĄGNĄĆ SUKCES EDUKACYJNY				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Szkoła Podstawowa nr 12 im. Księcia Bolesława Pobożnego w Kaliszu	4,25	5,0
2013/2014	2.	Gimnazjum nr 2 im. Juliusza Słowackiego w Kaliszu	3,41	4,63
2013/2014	3.	Gimnazjum nr 9 im. Jana Pawła II w Kaliszu	3,67	4,53
2013/2014	4.	I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Asnyka	3,53	4,29
2013/2014	5.	IV Liceum Ogólnokształcące im. Ignacego Jana Paderewskiego w Kaliszu	3,7	5,16
2013/2014	6.	V Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego	3,41	5,07
2014/2015	7.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Kaliszu	2,95	4,25
2014/2015	8.	Szkoła Podstawowa nr 8 im. Bohaterów Westerplatte	3,74	3,74
2014/2015	9.	Szkoła Podstawowa nr 17 im. dr. Bronisława Koszutkiego w Kaliszu	3,68	3,84

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,59 a średnia końcowa 4,5 , co stanowi przyrost o 13,6%

Obszar: Ocenianie kształtujące

W ramach szkoleń w tym obszarze nauczyciele podnosili swoje kompetencje w zakresie oceny motywującej do nauki. Poznawali kompleksową metodę nauczania i oceniania, sprzyjającą uczeniu się (ocena kształtująca) oraz metody, jak z powodzeniem nauczać każdego ucznia.

Ten obszar do rozwoju wybrały 2 szkoły podstawowe w roku szkolnym 2013/2014. W wyniku badania ankietowego, przeprowadzonego przed rozpoczęciem i po zakończeniu szkolenia, dane przedstawiają się następująco:

Oferta nr 2: OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Szkoła Podstawowa nr 8 im. Bohaterów Westerplatte	3,29	4,71
2013/2014	2.	Szkoła Podstawowa nr 11 im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu	2,83	5,15

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,06 a średnia końcowa 4,93 , co stanowi przyrost o 31,17%.

Obszar: Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki

Nauczyciele doskonalili swoje kompetencje głównie w zakresie aktywnych i efektywnych technik uczenia się oraz metod motywujących uczniów do nauki.

Ten obszar rozwijany był najchętniej. W roku szkolnym 2013/2014 wybrało go 9 placówek – 6 przedszkoli i 3 gimnazja. W roku szkolnym 2014/2015 kolejnych 9 – 4 przedszkola, jedna szkoła podstawowa, dwa gimnazja i dwie szkoły ponadgimnazjalne. W wyniku badania ankietowego przeprowadzonego przed rozpoczęciem i po zakończeniu szkolenia dane przedstawiają się następująco:

Oferta nr 3: TECHNIKI UCZENIA SIĘ I METODY MOTYWUJĄCE DO NAUKI				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” w Kaliszu	3,6	5,6
2013/2014	2.	Niepubliczne Przedszkole im. „Jacka i Agatki” w Kaliszu	3,3	4,9
2013/2014	3.	Niepubliczne Przedszkole im. „Misia Uszatka” w Kaliszu	3,0	5,3
2013/2014	4.	Niepubliczne Przedszkole „Szczęśliwa 13” w Kaliszu	4,0	5,16
2013/2014	5.	Publiczne Przedszkole nr 21 „Ekołudek” w Kaliszu	2,2	5,4
2013/2014	6.	Publiczne Przedszkole nr 1 w Kaliszu	5,0	6,0
2013/2014	7.	Gimnazjum nr 1 im. Prymasa Tysiąclecia w Kaliszu	3,23	5,71
2013/2014	8.	Gimnazjum nr 4 im. Marii Dąbrowskiej w Kaliszu	3,43	4,14
2013/2014	9.	Gimnazjum nr 10 im. Janusza Kusocińskiego w Kaliszu	3,1	4,06
2014/2015	10.	Publiczne Przedszkole nr 30 im. ”Krasnala Hałabały” w Kaliszu	3,1	4,8
2014/2015	11.	Przedszkole Sióstr Nazaretanek w Kaliszu	3,4	4,6
2014/2015	12.	Niepubliczne Przedszkole „Zielone Łąki” w Kaliszu		
2014/2015	13.	Niepubliczne Przedszkole „Bursztynowy Zamek” w Kaliszu	3,0	5,0
2014/2015	14.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Konstytucji 3 Maja w Kaliszu	3,5	5,6
2014/2015	15.	Gimnazjum nr 3 im. Polskich Noblistów w Kaliszu	3,25	4,75
2014/2015	16.	Niepubliczne Gimnazjum Kaliskiego Stowarzyszenia Oświatowego „Edukator” w Kaliszu	3,92	5,0
2014/2015	17.	V Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego w Kaliszu	4,58	4,83
2014/2015	18.	Zespół Szkół Techniczno-Elektronicznych w Kaliszu	2,97	4,85

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,44 a średnia końcowa 5,04 , co stanowi przyrost o 26,5%.

Obszar: Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się

Nauczyciele nabywali wiedzę na temat warunków sprzyjających procesowi edukacyjnemu, uczyli się opracowywać plany działania służące angażowaniu uczniów w doskonalenie procesów edukacyjnych oraz wdrażać metody pracy zwiększające aktywność uczniów w procesie edukacyjnym. Ten obszar rozwijali nauczyciele z dwóch szkół ponadgimnazjalnych.

Oferta nr 4: UCZEŃ - AKTYWNY UCZESTNIK PROCESU UCZENIA SIĘ				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2014/2015	1.	I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Asnyka	3,31	5,19
2014/2015	2.	IV Liceum Ogólnokształcące im. I.J. Paderewskiego	3,61	5,44

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,46 a średnia końcowa 5,32, co stanowi przyrost o 30,9%.

Obszar: Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły

Nauczyciele zdobyli wiedzę i umiejętności związane z obliczaniem edukacyjnej wartości dodanej, aby właściwie analizować wyniki egzaminów zewnętrznych i wykorzystywać je w pracy szkoły

W pierwszym roku trwania projektu oferta ta była realizowana w dwóch szkołach – w szkole podstawowej i szkole ponadgimnazjalnej. W kolejnym roku zainteresowanie nią było większe – na jej realizację zdecydowało się pięć placówek – dwie szkoły podstawowe i trzy gimnazja.

Oferta nr 5: WYKORZYSTANIE EWD W EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ SZKOŁY				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Konstytucji 3 Maja	3,0	4,62
2013/2014	2.	Zespół Szkół Techniczno-Elektronicznych w Kaliszu	2,37	4,32
2014/2015	3.	Szkoła Podstawowa nr 11 im. Wojciecha Bogusławskiego w Kaliszu	3,9	5,50
2014/2015	4.	Szkoła Podstawowa nr 16 im. Powstańców Wielkopolskich 1918 – 1919 w Kaliszu	1,7	4,7
2014/2015	5.	Gimnazjum nr 1 im. Prymasa Tysiąclecia w Kaliszu	3,38	5,59
2014/2015	6.	Gimnazjum nr 2 im. Juliusza Słowackiego w Kaliszu	3,67	5,43
2014/2015	7.	Gimnazjum nr 4 im. Marii Dąbrowskiej w Kaliszu	3,25	3,88

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,03 a średnia końcowa 4,86, co stanowi przyrost o 30,4%.

Obszar: Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej

Nauczyciele zapoznali się dobrą praktyką w realizacji poszczególnych obszarów podstawy programowej wychowania przedszkolnego, chcąc lepiej dostosować plany pracy dydaktyczno-wychowawczej do podstawy programowej w kontekście potrzeb dzieci.

W każdym roku trwania projektu z oferty skorzystało po jednym przedszkolu.

Oferta nr 6: OFERTA EDUKACYJNA DROGĄ DO WŁAŚCIWEJ REALIZACJI PODSTAWY PROGRAMOWEJ				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Publiczne Przedszkole nr 30 im. Krasnala Hałabały	3,0	5,0
2014/2015	2.	Niepubliczne Przedszkole „Szczęśliwa Trzynastka”	3,1	4,8

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,05 a średnia końcowa 4,9, co stanowi przyrost o 30,8%.

Obszar: Wsparcie pracy wychowawców klas – bezpieczna szkoła

Nauczyciele doskonalili swoje kompetencje w zakresie umiejętności wychowawczych. Poszerzali warsztat pracy wychowawców klas w kontakcie z dzieckiem zaburzonym, szczególnie chodzi tu o zaburzenia emocjonalne, poznawali procedury postępowania w trudnych sytuacjach wychowawczych.

W pierwszym roku projektu zainteresowane tym zagadnieniem były szczególnie trzy placówki – przedszkole i dwie szkoły podstawowe. W kolejnym roku w tym obszarze rozwijali się nauczyciele z jednego gimnazjum.

Oferta nr 7: WSPIERANIE PRACY WYCHOWAWCÓW KLAS – BEZPIECZNA SZKOŁA				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Niepubliczne Przedszkole „Bajka” w Kaliszu	4,6	5,0
2013/2014	2.	Szkoła Podstawowa nr 7 im. Adama Mickiewicza	3,9	4,1
2013/2014	3.	Szkoła Podstawowa nr 16 im. Powstańców Wielkopolskich 1918 – 1919 w Kaliszu	3,53	4,83
2014/2015	4.	Gimnazjum nr 10 im. Janusza Kusocińskiego	3,52	4,71

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,88 a średnia końcowa 4,66, co stanowi przyrost o 12,8%.

Obszar: Budowa koncepcji pracy szkoły

Oferta nr 9: BUDOWA KONCEPCJI PRACY SZKOŁY				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2014/2015	1.	Publiczne Przedszkole nr 18 „Chatka Puchatka” w Kaliszu	3,0	5,14

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,0, a średnia końcowa 5,14, co stanowi przyrost o 35,6%.

Obszar: Praca z uczniem zdolnym

Nauczyciele doskonalili warsztat pracy z uczniem o ponadprzeciętnych możliwościach.

Poznali metody pracy w zakresie: organizowania czasu pracy ucznia zdolnego, stosowania

najlepszych technik zapamiętywania oraz innych nowoczesnych metod i technik wykorzystywanych w procesie uczenia się i nauczania. Obszar ten rozwijany był przez jedną szkołę podstawową i jedno gimnazjum w roku szkolnym 2013/2014.

Oferta nr 11: PRACA Z UCZNIEM ZDOLNYM				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Szkoła Podstawowa nr 14 im. Władysława Broniewskiego w Kaliszu	3,95	4,77
2013/2014	2.	Niepubliczne Gimnazjum Kaliskiego Stowarzyszenia Oświatowego „Eduktor” w Kaliszu	4,33	4,58

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 4,14 a średnia końcowa 4,68, co stanowi przyrost o 9%.

Obszar: Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Nauczyciele poszerzali wiedzę w zakresie dostosowania wymagań do potrzeb i możliwości uczniów o specjalnych potrzebach, konstruowanie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych. Obszar ten w roku 2013/2014 wybrany został przez jedno przedszkole, w kolejnym roku w tym zakresie rozwijali się nauczyciele z kolejnego przedszkola i jednej szkoły podstawowej.

Oferta nr 12: PRACA Z UCZNIEM O SPECJALNYCH POTRZEBACH EDUKACYJNYCH				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Niepubliczne Przedszkole „Bursztynowy Zamek”	3,0	4,0
2014/2015	2.	Publiczne Przedszkole nr 27 „Radość” w Kaliszu	2,5	4,8
2014/2015	3.	Szkoła Podstawowa nr 7 im. Adama Mickiewicza	3,95	4,7

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 2,75 a średnia końcowa 4,40, co stanowi przyrost o 27,5%.

Obszar: Wykorzystania TIK na zajęciach edukacyjnych – Bezpieczny Internet

W ramach tego obszaru nauczyciele doskonalili swoje umiejętności w zakresie Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych. Z tej oferty w roku 2013/2014 skorzystali nauczyciele z dwóch przedszkoli.

Oferta nr 13: WYKORZYSTANIE TIK NA ZAJĘCIACH EDUKACYJNYCH – BEZPIECZNY INTERNET				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Publiczne Przedszkole nr 27 „Radość” w Kaliszu	3,0	4,2
2013/2014	2.	Niepubliczne Przedszkole „Zielone Łąki” w Kaliszu	3,6	6,0

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,3 a średnia końcowa 5,1, co stanowi

przyrost o 30%.

Obszar: Współpraca szkoły/przedszkola ze środowiskiem lokalnym

Oferta nr 15: WSPÓLPRACA PRZEDSZKOLA ZE ŚRODOWISKIEM LOKALNYM				
Rok projektu 2014/2015	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
	1.	Niepubliczne Przedszkole „Bajka” w Kaliszu	4,0	5,7

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 4,00 a średnia końcowa 5,70, co stanowi przyrost o 28,3%.

Obszar: Rodzice są partnerami szkoły/przedszkola

Nauczyciele doskonalili swoje umiejętności w zakresie współpracy z rodzicami, szczególnie w nawiązywaniu dobrego dialogu oraz umiejętności komunikacji i informacji zwrotnej. Obszar ten okazał się ważny dla nauczycieli przedszkoli: jednego w 2013/2014 roku i dwóch w roku kolejnym.

Oferta nr 16: RODZICE SĄ PARTNERAMI SZKOŁY/PRZEDSZKOLA				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Przedszkole Sióstr Nazaretanek w Kaliszu	3,0	4,5
2014/2015	2.	Publiczne Przedszkole nr 21 „Ekołudek” w Kaliszu	4,2	5,16
2014/2015	3.	Niepubliczne Przedszkole „Pluszaki” w Kaliszu	4,0	4,67

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,73, a średnia końcowa 4,77, co stanowi przyrost o 17,3%

Obszar: Nauczyciel 45+

W tym obszarze nauczyciele poszerzali wiedzę w zakresie poruszanie się w sieci, wykorzystywania portali edukacyjnych. Nabywali również umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, poznawali metody rozwiązywania konfliktów i sposoby przeciwdziałania wypaleni zawodowemu. W roku 2013/2014 z tej oferty skorzystali nauczyciele z trzech placówek: przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum, w kolejnym roku projektu były to dwa przedszkola i dwie szkoły podstawowej.

Oferta nr 17: NAUCZYCIEL 45 +				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Niepubliczne Przedszkole „Pluszaki” w Kaliszu	3,0	4,2
2013/2014	2.	Szkoła Podstawowa nr 17 im. dr. Bronisława Koszutkiego w Kaliszu	3,81	4,53

2013/2014	3.	Gimnazjum nr 3 im. Polskich Noblistów w Kaliszu	3,47	3,67
2014/2015	4.	Publiczne Przedszkole nr 1 w Kaliszu	4,2	5,00
2014/2015	5.	Publiczne Przedszkole nr 19 z Oddziałami Integracyjnymi w Kaliszu	3,2	5,80
2014/2015	6.	Szkoła Podstawowa nr 12 im. Księcia Bolesława Pobożnego w Kaliszu	3,25	4,78
2014/2015	7.	Szkoła Podstawowa nr 14 im. Władysława Broniewskiego w Kaliszu	3,52	4,59

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,49 a średnia końcowa 4,65 co stanowi przyrost o 19,3%

Obszar: Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych

Nauczyciele podnosili kompetencje w zakresie komunikacji interpersonalnej, poszerzania umiejętności praktycznego stosowania wiedzy oraz metod pracy w zakresie skutecznej organizacji procesów edukacyjnych, rozwijali umiejętności w obszarze zespołowego planowania działań. Obszar ten został wybrany w roku 2013/2014 przez jedną szkołę podstawową a w 2014/2015 przez jedno gimnazjum.

Oferta nr 21: WSPÓŁPRACA NAUCZYCIELI W PROWADZENIU PROCESÓW EDUKACYJNYCH				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Kaliszu	2,86	5,05
2014/2015	2.	Gimnazjum nr 9 im. Jana Pawła II w Kaliszu	3,33	4,94

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,10 a średnia końcowa 5,0 o stanowi przyrost o 31,66%

Obszar: Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?

Nauczyciele poszerzali wiedzę i umiejętności w zakresie projektowania i realizacji ewaluacji wewnętrznej, opracowywania narzędzi badawczych, analizy wyników przeprowadzonych badań, sporządzania raportu i ustalenia wniosków z ewaluacji, a także wykorzystywania tych wniosków w procesie doskonalenia pracy. W 2013/2014 roku ofertę tę wybrały dwa a kolejnym roku trzy przedszkola.

Oferta nr 23: JAK I PO CO PROWADZIĆ EWALUACJĘ WEWNĘTRZNĄ?				
Rok projektu	Lp.	Nazwa szkoły/placówki	Wartość początkowa	Wartość końcowa
2013/2014	1.	Publiczne Przedszkole nr 18 „Chatka Puchatka” w Kaliszu	3,2	5,0
2013/2014	2.	Publiczne Przedszkole nr 19 z Oddziałami Integracyjnymi w Kaliszu	3,8	5,0
2014/2015	3.	Niepubliczne Przedszkole „Calineczka” w Kaliszu	3,67	5,0
2014/2015	4.	Niepubliczne Przedszkole im. „Jaka i Agatki” w Kaliszu	3,57	5,0
2014/2015	5.	Niepubliczne Przedszkole im. „Misia Uszatka” w Kaliszu	2,83	5,33

Średnia początkowa uzyskana w ww. obszarze wynosi 3,41 a średnia końcowa 5,06, co stanowi przyrost o 27,5%

Podsumowanie: Nauczyciele uczestniczący w projekcie ocenili, że wzrosła ich wiedza i umiejętności w zakresie obszaru wsparcia, z którego korzystali. Średni wzrost liczony dla wszystkich obszarów wsparcia wyniósł ok. 25%. Największy przyrost kompetencji (o ponad 30%) stwierdzono po następujących szkoleniach: Ocenianie kształtujące, Uczeń-aktywny uczestnik procesu uczenia się, Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły, Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej, Budowa koncepcji pracy szkoły, Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych oraz Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych. Najlepsze rezultaty zostały osiągnięte na szkoleniach Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny (13,6%), Wspieranie pracy wychowawców klas – bezpieczna szkoła (12,8%) oraz Praca z uczniem zdolnym (9%).

4.4 Sieci współpracy i samokształcenia

Dodatkową formą wsparcia szkół były utworzone 4 sieci współpracy i samokształcenia, skupiające nauczycieli wszystkich etapów nauczania i dyrektorów wokół istotnych dla nich zagadnień. Szkoły w sieci to metoda współpracy i samokształcenia, umożliwiająca wymianę doświadczeń oraz wspólne rozwiązywanie problemów. Uczestnicy sieci brali udział w 3-5 spotkaniach rocznie, natomiast bieżący kontakt oraz gromadzenie zasobów umożliwiała im platforma cyfrowa www.doskonaleniewsieci.pl. Do udziału w niektórych spotkaniach sieci byli zapraszani eksperci, wspierający pracę jej członków w zakresie wybranych problemów.

Zaproponowana tematyka była punktem wyjścia do opracowania strategii działania sieci. Jej uszczegółowienie należało do uczestników z każdej grupy tak, aby możliwe było podjęcie zagadnień istotnych dla samych nauczycieli. Tematyka ta została wybrana na podstawie analizy wskazywanych w szkołach problemów oraz istotnych zagadnień do poruszenia w zespołach międzyszkolnych

W powiecie grodzkim Miasto Kalisz w ramach każdej utworzonej sieci było zaangażowanych 25 nauczycieli szkół i przedszkoli (razem 100). W pracach sieci brali udział nauczyciele wskazani przez dyrektora oraz wyrażający zgodę na udział w zadaniu.

Pracami każdej sieci kierował Koordynator Sieci, będący moderatorem, facylitatorem i ekspertem z zakresu edukacji. Do jego zadań należała rekrutacja uczestników, kierowanie pracą sieci, przygotowywanie harmonogramów, planów, organizacja spotkań, moderowanie forum, sporządzanie raportów i promocja działań sieci.

W ramach realizacji sieci współpracy i samokształcenia w powiecie grodzkim Miasto Kalisz były realizowane następujące tematy:

- 1. sieć** - Jak rozwijać twórcze myślenie uczniów?
- 2. sieć** - Nauczyciele pracują zespołowo.
- 3. sieć** - Edukacja teatralna w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym.
- 4. sieć** – Promocja i budowanie wizerunku szkoły.

Wybrane w roku szkolnym 2013/2014 tematy były kontynuowane w 2014/2015.

W czasie trwania Projektu w ramach 4 sieci odbyły się szkolenia i konsultacje z ekspertami. Tematyka szkoleń z ekspertami została ustalona na spotkaniach sieci po przeprowadzonej diagnozie potrzeb wśród uczestników.

SIEĆ: Jak rozwijać twórcze myślenie uczniów?		
Rok	Tematyka warsztatów	Liczba godzin
2013/2014	Szkolenie: Czym jest kreatywność?	4
	Szkolenie: Narzędzia i techniki pracy kreatywnej	4
	Konsultacje: Co to jest myślenie twórcze i jak je rozwijać?	2
	Konsultacje: Twórczy nauczyciel –twórczy uczeń	2
2014/2015	Szkolenie: Kreatywność na zajęciach przedmiotowych	4
	Szkolenie: Kreatywność – specjalne potrzeby edukacyjne	4
	Szkolenie: Kreatywność na zajęciach pozalekcyjnych	4
	Konsultacje: Wykorzystanie mocnych stron ucznia	2
	Konsultacje: Uczniowie ze specyficznymi problemami	2
	Konsultacje: Spadek kreatywności uczniów	2
	Konsultacje: Kreatywność na godzinie wychowawczej	4
	Konsultacje: Kreatywność poza szkołą	4
	Spotkanie podsumowujące	4
	SIEĆ: Nauczyciele pracują zespołowo	
Rok	Tematyka warsztatów	Liczba godzin

2013/2014	Szkolenie: Zasady organizacji pracy w zespolej	4
	Szkolenie: Efektywna komunikacja w zespołach nauczycielskich	4
	Konsultacje: Prawne aspekty pracy zespołów nauczycielskich	2
	Konsultacje: Jak radzić sobie z oporem w zespole	2
2014/2015	Szkolenie: Innowacyjne metody pracy zespołu	4
	Szkolenie: Rozwiązywanie konfliktów w zespole	4
	Szkolenie: Mediacje i negocjacje jako metody rozwiązywania konfliktów	4
	Konsultacje: Metody radzenia sobie z oporem w grupie	2
	Konsultacje: Innowacyjne metody pracy zespołu	2
	Konsultacje: Planowanie pracy zespołu	2
	Konsultacje: Mediacje i negocjacje jako metody rozwiązywania konfliktów	2
	Konsultacje: Jak można wykorzystać konflikt? – przykłady twórczego rozwiązywania konfliktów.	5
	Spotkanie w jednej ze szkół podczas imprezy organizowanej przez nauczycieli wspólnie z uczniami	5
	Spotkanie podsumowujące	2
SIEĆ: Edukacja teatralna w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym		
Rok	Tematyka warsztatów	Liczba godzin
2013/2014	Szkolenie: Formy teatru i ich zastosowanie w pracy z dziećmi część 1 – spektakle z udziałem dzieci	4
	Szkolenie: Formy teatru i ich zastosowanie w pracy z dziećmi część 2 – artystyczne środki wyrazu w teatrze dziecięcym	4
	Konsultacje Spektakle z udziałem dzieci - wymiana doświadczeń, przykłady dobrej praktyki, dyskusja	2
	Konsultacje: Artystyczne środki wyrazu w teatrze dziecięcym – wymiana doświadczeń, przykłady dobrej praktyki, dyskusja	2
2014/2015	Szkolenie: Drama jako metoda wychowania i nauczania	4
	Szkolenie: Formy teatru dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym - teatr cieni, kukielkowy, lalkowy	4
	Szkolenie: Formy teatru dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym – teatr muzyczny, pantomima.	4
	Konsultacje: Wymiana doświadczeń z realizowanych spektakli, etiud w pracy z dziećmi. Analiza materiału filmowego.	2
	Konsultacje: Dobór zabaw darmowych do potrzeb i możliwości dziecka W jakich sytuacjach edukacyjnych planować i realizować dramę w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej.	2
	Konsultacje: Prezentacja własnych materiałów do spektaklu cieni, kukielkowego, lalkowego. Jak przygotować ciekawy spektakl dla dzieci/ z udziałem dzieci np. kukielkowy, lalkowy, cieni.	2
SIEĆ: Promocja i budowanie wizerunku szkoły		
Rok	Tematyka warsztatów	Liczba godzin

2013/2014	Szkolenie: Sztuka negocjacji i mediacji	4
	Szkolenie: Sztuka tworzenia filmów i folderów o szkole – Opanowanie podstawowego narzędzia obróbki audiowizualnej oraz stworzenie własnego filmu promocyjnego w oparciu o przyniesione materiały.	4
	Konsultacje: Kiedy negocjujemy, kiedy mediuujemy - konflikty i sposoby ich rozwiązywania	2
	Konsultacje: Jak prezentować się przed kamerą? Praktyka mówienia do kamery.	2
2014/2015	Szkolenie: Zasady współpracy z mediami	4
	Szkolenie: Techniki wystąpień publicznych	4
	Szkolenie: Jak praktycznie skonstruować prezentację multimedialną z wykorzystaniem różnych programów komputerowych	4
	Konsultacje: Rola motywacji w pracy dyrektora placówki oświatowej.	2
	Konsultacje: Zasady skutecznego komunikowania się z otoczeniem, rola mediów w tworzeniu wizerunku.	2
	Konsultacje: Sztuka autoprezentacji, trafne rozpoznawanie kryzysów – umiejętne wykorzystywanie technik perswazji, posiadanie atutów do dobrych wystąpień publicznych.	2
	Konsultacje: Poszukiwanie najskuteczniejszych metod i narzędzi do promocji placówki. Wykorzystanie nowoczesnych technologii w promowaniu placówki.	5
	Konsultacje: Prezentacje multimedialne szkoły i przedszkola w różnych programach: szablony i funkcje łączenia tekstu, obrazów, filmów oraz dźwięków w efektowny sposób.	3
	Konsultacje: Współpraca szkoły/ przedszkola ze środowiskiem lokalnym.	2
	Spotkanie podsumowujące	2

4.5 Kaliska Rada Rozwoju Edukacji

W ramach Projektu została powołana Kaliska Rada Rozwoju Edukacji. Jej zadaniem było kwalifikowanie szkół i przedszkoli do udziału w Projekcie, przyjmowanie (opiniowanie) raportów z pracy sieci, opiniowanie i monitorowanie realizacji Powiatowego Programu Wspomagania, przygotowanie raportu z jego realizacji, kontakt i spotkania z Koordynatorem Projektu, Koordynatorem Merytorycznym, SORE oraz Koordynatorami Sieci oraz opiniowanie Strategii Rozwoju Edukacji na poszczególnych etapach jej tworzenia. W jej skład wchodził również przedstawiciel Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli oraz PBP Książnicy Pedagogicznej.

Rola Poradni Psychologiczno Pedagogicznej w Projekcie

Bardzo ważną rolę w systemie oświaty pełnią placówki prowadzące działalność edukacyjną, wspomagającą, diagnostyczną oraz terapeutyczną. Do takich placówek należy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która udziela wsparcia merytorycznego nauczycielom

w realizowaniu przez nich zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych. W ramach Projektu „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz” została powołana Kaliska Rada Rozwoju Edukacji, w skład której wchodzi przedstawiciel poradni.

Niezwykle istotna jest rola ścisłej współpracy PPP ze szkołami i przedszkolami – będącymi miejscami kształcenia i wychowywania dzieci i młodzieży oraz pomoc rodzinie dziecka. Poradnia oferuje specjalistyczną pomoc poprzez diagnozę, terapię, mediację i wydawanie specjalistycznych opinii i orzeczeń dotyczących rozpoznania specjalnych potrzeb edukacyjnych, zachowań i ogólnego rozwoju dziecka. W projekcie poradnia służy przede wszystkim wsparciem merytorycznym w zakresie diagnozy, terapii, konsultacji indywidualnych i grupowych z nauczycielami oraz szkoleniami rad pedagogicznych. Przedstawiciel poradni opracował ofertę PPP w ramach wsparcia szkół i placówek w wybranych obszarach edukacyjnych zaproponowanych przez ORE. Jej obszar skierowany do nauczycieli obejmował w szczególności zajęcia psychoedukacyjne w formie pogadank, prelekcji lub warsztatów z obejmujących wiele bloków tematycznych. Do powołanych w Projekcie sieci współpracy i samokształcenia, również została zaproponowana oferta, z której dyrektorzy szkół i placówek oraz nauczyciele mogli skorzystać w ramach realizacji zadań sieci. W ramach realizacji zadań sieci poradnia oferowała nauczycielom szkolenia z zakresu:

- Komunikacja interpersonalna
- Wypalenie zawodowe jak sobie radzić w sytuacji kryzysu
- Kryzys suicidalny – sposoby postępowania
- Rozwiązywanie konfliktów w zespole klasowym
- Mediacja sposobem na rozwiązywanie konfliktów na linii nauczyciel-rodzic
- Mediacja rówieśnicza
- Postępowanie w trudnych sytuacjach wychowawczych
- Współpraca nauczycieli z rodzicami w zakresie kształtowania postaw uczniowskich
- Skuteczne przeciwdziałanie agresji w szkole
- Postępowanie w sytuacjach kryzysowych w szkole
- Bajka terapeutyczna jako metoda pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym
- Diagnozowanie potrzeb dziecka w wieku przedszkolnym
- Fazy rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym - wpływ na edukację
- Diagnoza słabych i mocnych stron ucznia – rozwój motywacji do pracy

Poradnia, jako placówka nastawiona na wsparcie i wspomaganie nauczycieli, rodziców dzieci i młodzieży, służy pomocą w szerokim zakresie swoich oddziaływań. Zatrudnieni w niej specjaliści posiadają wysokie kwalifikacje, toteż zakres usług ciągle rośnie wychodząc w ten sposób naprzeciw potrzebom szkół i placówek oraz środowiska lokalnego.

Rola Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Projekcie

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu odgrywał bardzo znaczącą rolę w realizacji projektu „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz”. W obszarze jego odpowiedzialności znalazło się wspomaganie pracy koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia w zakresie doskonalenia kompetencji wykorzystywania platformy ORE www.doskonaleniewsieci.pl. Pracownicy ODN prowadzili konsultacje dla koordynatorów sieci w pracowni komputerowej oraz brali udział w spotkaniach członków sieci współpracy i samokształcenia. Prowadzili prezentacje na temat możliwości wykorzystania platformy www.doskonaleniewsieci.pl w procesie rozwoju nauczyciela oraz przedstawiali przykłady dobrych praktyk w zakresie wykorzystania mobilnego sprzętu multimedialnego. ODN zorganizował w październiku 2014 konferencję dla SORE, koordynatorów sieci, koordynatorów projektów i koordynatorów merytorycznych na temat Procesowe wspomaganie szkół - perspektywy rozwojowe, brał udział w opracowywaniu procedur współpracy z PPP i Książnicą Pedagogiczną w zakresie procesowego wspomagania szkół i przedszkoli w mieście Kaliszu. Pracownicy ODN dzielili się wiedzą i doświadczeniem z personelem projektu oraz brali udział w opracowaniu Strategii Rozwoju Edukacji w powiecie grodzkim Miasto Kalisz.

Rola PBP Książnicy Pedagogicznej w Projekcie

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna służyła przede wszystkim wsparciem merytorycznym w realizacji Projektu. Przedstawiciel biblioteki był członkiem Kaliskiej Rady Rozwoju Edukacji, uczestniczył w cyklicznych spotkaniach Rady, analizował dokumentację projektową. Pracownicy PBP przygotowywali zestawienia bibliograficzne do tematów szkoleniowych w ramach Rocznych Planów Wspomagania oraz dla sieci współpracy i samokształcenia.

4.6 Analiza czynników strategicznych dla rozwoju edukacji w powiecie grodzkim Miasto Kalisz

W celu możliwie najtrafniejszego zaplanowania celów i działań związanych ze wspieraniem szkół i nauczycieli w Kaliszu, przeprowadzona została analiza SWOT, obejmująca swoim zasięgiem obszar tematyczny omawianego problemu i zależności z nim związane. Analiza SWOT jest oparta na prostym schemacie klasyfikacji, tj. wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą sytuację systemu wsparcia dzieli się na:

- zewnętrzne w stosunku do systemu wspieranie szkół i nauczycieli i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na ten system i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania przedstawionych podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- wewnętrzne pozytywne – **silne strony**
- wewnętrzne negatywne – **słabe strony**
- zewnętrzne pozytywne – **szanse**
- zewnętrzne negatywne – **zagrożenia**.

Analiza SWOT (silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń) danego obszaru jest metodą zbiorczej oceny cech fizycznych, społeczno-ekonomicznych, formalno-prawnych rozpoznawalnych zarówno w obrębie danego obszaru, jak i w jego otoczeniu, ważnych z punktu widzenia przyszłego rozwoju systemu wsparcia szkół i nauczycieli Kalisza. Zamieszczona poniżej tabela prezentuje rezultaty przeprowadzonej analizy w obszarze wspierania rozwoju szkół i nauczycieli. Znajdujące się w niej informacje zostały pozyskane poprzez analizę źródeł oraz wywiady z interesariuszami zmian. Kolejność poszczególnych składników pełni jedynie funkcję porządkową i nie ma na celu hierarchizacji ich znaczenia.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Doświadczenia z realizacji projektu pilotażowego „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół...”	Zmęczenie nauczycieli biurokracją związaną z udziałem w projektach
Doświadczenie szkół i przedszkoli we współpracy w ramach projektów z różnymi instytucjami	Szkoły nieuczestniczące w projekcie „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół...”
Duża liczba szkół biorących udział w Projekcie „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół...”	Braki w przygotowaniu młodych nauczycieli do pracy w środowisku szkolnym

Kadra przygotowana do realizacji zadań związanych ze zmianami w zakresie wspomagania szkół (SORE)	Brak komórki organizacyjnej zajmującej się obsługą szkół w zakresie aplikowania i udziału w projektach
Nauczyciele chętni do rozwijania swoich kompetencji i poszerzania kwalifikacji	Niższa motywacja nauczycieli z dużym stażem do podnoszenia kwalifikacji zawodowych
Chęci dyrektorów szkół do wymiany doświadczeń	Zdecentralizowanie wydatków w obszarze rozwoju zawodowego nauczycieli
Doświadczenie nauczycieli we współpracy w ramach sieci samokształceniowych	Brak możliwości finansowania rozwoju nauczycieli ze szkół niepublicznych
Rosnący poziom informatyzacji kaliskich szkół	Brak oferty kształcenia indywidualnego odpowiadającego na zapotrzebowanie nauczycieli (studia wyższe, podyplomowe)
Aktywna polityka miasta wspierająca inicjatywy związane z rozwojem edukacji	Brak powiatowej platformy wymiany informacji
Funkcjonalne, dobrze wyposażone i estetyczne budynki szkół, bogata baza sportowa	

SZANSE	ZAGROŻENIA
Współpraca z innymi powiatami w zakresie wymiany doświadczeń w obszarze wspierania szkół i nauczycieli	Zróżnicowany poziom oferty firm szkoleniowych i przygotowania merytorycznego trenerów
Możliwość korzystania z platform informatycznych instytucji zewnętrznych	Niestabilna polityka edukacyjna państwa
Możliwość korzystania z dobrych praktyk wypracowanych przez inne szkoły i miasta, wymiany informacji	Zarządzanie ODN i BP przez władze województwa
Bogata oferta szkoleń komercyjnych dla pracowników placówek oświatowych	
Potencjał zmodernizowanej bazy edukacyjnej i sportowej	
Potencjał uczelni wyższych	
Dostępność środków UE do wykorzystania na rozwój szkolnictwa	

4.7 Dążenia strategiczne w zakresie wspierania szkół i nauczycieli

W celu skutecznego wspierania edukacji w Kaliszu została opracowana strategia tworzenia systemu wspomagania rozwoju szkół i nauczycieli na lata 2015-2018. Kluczowymi dla określenia jej założeń stały się doświadczenia wyniesione z realizacji Projektu „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie grodzkim Miasto Kalisz”. Stworzona strategia ma być również odpowiedzią na zmiany w prawie oświatowym, zgodnie z którymi od 1.01.2016 roku jednostki wyznaczone do wspomagania pracy szkoły - takie jak ośrodki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne i biblioteki pedagogiczne - stają się w mniejszym stopniu dostarczycielami wsparcia, a w większym stopniu jego „organizatorami” – ich zadaniem jest pomoc szkole w zdiagnozowaniu jej potrzeb i adekwatne dopasowanie oferty.

4.7.1 Wizja

WIZJA
Kalisz – miasto z systemem wspomagania kompleksowego rozwoju szkół, w ramach którego prowadzi się skuteczne działania mające na celu wprowadzenie trwałych zmian jakościowych w wybranych obszarach funkcjonowania szkół.

Przedstawiona powyżej wizja to wyobrażenie o przyszłym kształcie systemu edukacji Miasta Kalisz w 2018 roku w zakresie wspomagania rozwoju szkół. Obejmuje ona ideę wspomagania kompleksowego rozwoju szkół spójną z nowym modelem doskonalenia nauczycieli i zewnętrznego wspomagania pracy szkoły, zakładającym, że nowoczesny system wspomagania rozwoju oświaty powinien być nakierowany na pracę ze szkołą, służyć wspieraniu jej w wykonywaniu zadań nakładanych przez państwo, jak również wspomagać w rozwiązywaniu indywidualnych problemów. Tak sformułowana wizja jest podstawą do opracowania strategii, a jednocześnie motywuje i inspirowanie do realizacji celów.

4.7.2 Cele strategiczne i operacyjne

	Cel strategiczny 1: Realizacja procesu wspierania w szkołach i przedszkolach	Cel strategiczny 2: Działalność sieci współpracy i samorozwoju dla nauczycieli i dyrektorów	Cel strategiczny 3: Współpraca lokalnych instytucji w ramach systemu wspomagania szkół
Cele operacyjne	1. Zapewnienie szkołom wsparcia w procesie diagnozy potrzeb i planowania działań	1. Stworzenie i moderowanie powiatowej platformy wymiany informacji	1. Udział samorządu w procesie tworzenia i rozwijania systemu wspomagania szkół
	2. Umożliwienie korzystania z grupowych form doszkalania i rozwijania kompetencji	2. Organizowanie i moderowanie sieci współpracy i samorozwoju nauczycieli	2. Włączenie Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej nr 1 w Kaliszu w proces aktywnego wspierania szkół i nauczycieli
	3. Umożliwienie korzystania z indywidualnych form doszkalania i rozwijania kompetencji	3. Moderowanie sieci współpracy i samorozwoju przez Koordynatorów Sieci	3. Włączenie Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu w proces aktywnego wspierania szkół i nauczycieli
	4. Wspieranie szkół w aplikowaniu o środki zewnętrzne na cele związane z rozwojem		4. Włączenie Publicznej Biblioteki Pedagogicznej Książnicy Pedagogicznej w Kaliszu w proces aktywnego wspierania szkół i nauczycieli
	5. Wspieranie szkół zawodowych w nawiązywaniu współpracy z przedsiębiorcami		
	6. Aktywna działalność SORE w obszarze wspierania placówek oświatowych		

Powyższe cele strategiczne, ze względu na swój kompleksowy charakter, zostały podzielone na określone cele operacyjne. Ponadto każdy cel operacyjny został dodatkowo

scharakteryzowany pod względem spodziewanych rezultatów, głównych partnerów oraz priorytetowych instrumentów realizacji celu.

Cel operacyjny 1.1 : Zapewnienie szkołom wsparcia w procesie diagnozy potrzeb i planowania działań

Bazując na doświadczeniach wyniesionych z realizacji Projektu „Bezpośrednie wsparcie...” możliwe jest takie zaplanowanie działań wspierających szkoły i przedszkola w latach 2015-2018, aby każda z tych placówek otrzymała dopasowane do jej potrzeb wsparcie.

Projekt pokazał, jak duże znaczenie ma niepozostawianie szkół i nauczycieli samych sobie w procesie diagnozy potrzeb. Powołując do życia funkcję Szkolnego Organizatora Rozwoju Edukacji (SORE) udało się pozyskać dla szkół niezbędne im w tym procesie wsparcie. Nie było możliwe, aby wszystkie szkoły z Miasta Kalisza wzięły udział w Projekcie, dlatego w najbliższej perspektywie szczególnie ważne jest zapewnienie wsparcia tym szkołom, które w nim nie uczestniczyły. W tych placówkach w pierwszej kolejności powinna zostać przeprowadzona diagnoza potrzeb i zaplanowane działania. Wszystkie placówki oświatowe w Kaliszu po przeprowadzeniu diagnozy powinny przygotować plan rozwoju nauczycieli obejmujący 3-letnią perspektywę (lata 2015-2018), opisujący potrzeby szkoły w zakresie doskonalenia nauczycieli oraz określić, w jakich obszarach wsparcie powinno być udzielone w pierwszej kolejności. Pozwoli to na stworzenie Roczego Planu Wspomagania dla każdej placówki. Plany te będą konsultowane i zatwierdzane przez Koordynatora. Plan ten będzie mógł być modyfikowany w zależności od zmieniających się potrzeb szkoły, jednak ważnym jest, aby zachowywał swój horyzontalny charakter, gdyż planowanie działań rozwojowych ze znacznym wyprzedzeniem, pozwala lepiej hierarchizować potrzeby i przygotować się do ich realizacji, również na poziomie powiatowym. Szkołom, które nie uczestniczyły w projekcie, w przygotowaniu diagnozy i planu powinien asystować Koordynator. Pozostałe szkoły również powinny mieć możliwość skorzystać z tych konsultacji, jednak biorąc pod uwagę doświadczenie zdobyte podczas projektu, będą one znacznie bardziej samowystarczalne w tym zakresie. Diagnoza powinna zawierać potrzeby związane z rozwojem nauczycieli obejmujące grupowe jak i indywidualne formy doskonalenia, zarówno w zakresie kształcenia ustawicznego jak i doradztwa metodycznego. Bardzo ważnym zadaniem Koordynatora w tym obszarze byłaby mediacja pomiędzy kadrą zarządzającą szkół i nauczycielami w sytuacji pojawienia się trudności w ustaleniu priorytetów w zakresie rozwijania kompetencji kadry.

Cel operacyjny 1.2: Umożliwienie korzystania z grupowych form doskształcania i rozwijania kompetencji

Założenie o projektowaniu planów rozwoju nauczycieli w oparciu o diagnozę potrzeb szkoły lub przedszkola wiąże się z możliwością organizowania szkoleń dla kilku lub kilkunastoosobowych grup nauczycieli z danej placówki lub placówek o zbliżonych potrzebach. W porozumieniu z Koordynatorem dyrektor szkoły będzie decydować czy placówka sama zajmie się organizacją danej formy doskształcania czy przekaze to zadanie Koordynatorowi. Znając z wyprzedzeniem potrzeby szkoleniowe szkół, będzie on w stanie zaplanować harmonogram wydarzeń (szkoleń, wykładów itp.) oraz przedsięwziąć kroki niezbędne do pozyskania ekspertów z danej dziedziny gotowych do przeprowadzenia danej formy doskształcania. Prowadzony na platformie internetowej kalendarz wydarzeń edukacyjnych pozwoli na bezkolizyjne planowanie i stałe monitorowanie harmonogramu wydarzeń. Koordynator, mając wiedzę o potrzebach szkoleniowych nauczycieli z różnych szkół, będzie miał możliwość tworzenia międzyszkolnych grup nauczycieli i organizowania dla nich wskazanych form wsparcia. Takie elastyczne rozwiązania przełożą się na racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na rozwój kadry kaliskich szkół.

Cel operacyjny 1.3: Umożliwienie korzystania z indywidualnych form doskształcania i rozwijania kompetencji

Diagnoza potrzeb danej placówki edukacyjnej może zawierać opis potrzeb związanych z rozwojem nauczycieli, które mogą być realizowane jedynie poprzez indywidualne formy doskształcania (np. studia podyplomowe, kursy specjalistyczne). Zebranie przez Koordynatora tych potrzeb ze wszystkich szkół i ich analiza na poziomie powiatowym, pozwoliłaby na efektywniejsze zaplanowanie harmonogramu ich realizacji. W sytuacji, gdy podobną potrzebę w zakresie doskształcania nauczyciela lub nauczycieli zgłaszałyby kilka szkół, Koordynator mógłby zabiegać np. o organizację kursu specjalistycznego dedykowanego tylko kadrze szkół Miasta Kalisza lub starać się o korzystniejszą ofertę cenową. Pozwoliłoby to również na oszacowanie w skali miasta potrzeb związanych z edukacją podyplomową, co mogłoby skutkować stworzeniem przez PWSZ oferty studiów dopasowanej do potrzeb kadry kaliskich szkół.

Cel operacyjny 1.4: Wspieranie szkół w aplikowaniu o środki zewnętrzne na cele związane z rozwojem

W nowej perspektywie finansowej 2015-2020 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) zaplanowane są środki finansowe na działania szkoleniowe i doradztwo dla pracowników systemu wspomagania pracy szkoły i organów prowadzących oraz trenerów. Programy wspomagania są jedną z rekomendowanych form doskonalenia nauczycieli w ramach regionalnych programów operacyjnych. RPO ma zapewnić zgodność interwencji w zakresie realizacji programów wspomagania szkół z następującymi warunkami:

- program wspomagania powinien służyć pomocą szkole lub placówce systemu oświaty w wykonywaniu przez nią zadań na rzecz kształtowania i rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności;
- zakres wspomagania wynika z analizy indywidualnej sytuacji szkoły lub placówki systemu oświaty i odpowiada na jej specyficzne potrzeby;
- realizacja programów wspomagania obejmuje następujące etapy: diagnoza, planowanie, realizacja i podsumowanie;
- lokalne sieci współpracy i samokształcenia .

Program wspomagania powinien być przygotowany i przeprowadzony przez szkołę lub placówkę systemu oświaty współpracy z instytucją systemu wspomagania pracy szkół, tj. placówką doskonalenia nauczycieli, poradnią psychologiczno-pedagogiczną i biblioteką pedagogiczną, z uwzględnieniem narzędzi i metodologii opracowanych przez MEN i jednostki podległe. Aby zapewnić skuteczność w aplikowaniu o środki przeznaczone na ww. cele, ważne jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza i ludzi przygotowanych do profesjonalnej obsługi szkół w tym zakresie. Wskazane jest stworzenie komórki organizacyjnej w strukturach powiatu odpowiedzialnej za pozyskiwanie środków i aplikowanie do udziału w projektach, która skupiałaby się wyłącznie na potrzebach szkół Miasta Kalisza.

Cel operacyjny 1.5: Wspieranie szkół zawodowych w nawiązywaniu współpracy z przedsiębiorcami

Szkoły zawodowe, ze względu na swoją specyfikę, potrzebują szczególnego rodzaju troski o rozwój kadry pedagogicznej, gdyż część z nich poza rozwijaniem swoich umiejętności dydaktycznych, potrzebuje do skutecznej pracy poszerzać warsztat kompetencji związanych z zawodem, do którego przygotowuje swoich podopiecznych. Zmieniające się technologie

i rozwój poszczególnych branż powodują, że osobie, która nie jest czynna w zawodzie, bardzo ciężko jest utrzymać rękę na pulsie toczących się zmian, co z kolei wydaje się być niezbędne do skutecznego przygotowywania młodych ludzi do wykonywania danego zawodu. Dlatego też bardzo ważnym jest, aby kadra szkół zawodowych i techników miała możliwość aktualizowania swojej wiedzy i nabywania doświadczenia bezpośrednio w przedsiębiorstwach. Szkoły same w miarę możliwości mogą nawiązywać współpracę z pracodawcami, jednak większe skoordynowanie działań w tym zakresie pozwoliłoby na skuteczniejsze zaplanowanie wsparcia z poziomu miasta. Zadanie to mogłoby należeć do Koordynatora, specjalizującego się wspieraniu szkół zawodowych, mającego doświadczenie w kontaktach z przedsiębiorcami i dysponującego *know how* w zakresie nawiązywania współpracy pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami.

Cel operacyjny 1.6: Aktywna działalność Koordynatora w obszarze wspierania placówek oświatowych

Realizacja Projektu pokazała, jak ważne jest zapewnienie szkołom i nauczycielom wsparcia w czasie całego procesu diagnozy i realizacji działań związanych z rozwojem zawodowym. Warto, aby w kolejnych latach szkoły i przedszkola – szczególnie te, które nie brały udziału w Projekcie - również mogły liczyć na pomoc Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji w zakresie, jaki proponowany był w ramach Projektu. W celu realizacji tych zadań samorząd Miasta Kalisza zatrudni w strukturach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Koordynatora, w wymiarze czasu pracy umożliwiającym zaspokojeniu potrzeb szkół w powiecie – minimum dwie osoby (jedna odpowiadająca za przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja, druga za szkoły ponadgimnazjalne ze szczególnym uwzględnieniem szkół zawodowych). Zakres obowiązków Koordynatorów będzie szerszy niż dotychczasowy SORE. Poza bezpośrednim wspieraniem znajdujących się pod ich opieką placówek, będą oni odpowiedzialni za zabieranie informacji dotyczących potrzeb związanych z doskonaleniem zawodowym nauczycieli i analizowanie ich na poziomie powiatowym. Będą również planować i organizować formy wsparcia dla grup międzyszkolnych, wspierać tworzenie się sieci samokształceniowych, współpracować z kaliskimi placówkami otoczenia oświaty, a także nawiązywać i podtrzymywać współpracę z innymi powiatami. Do zadań Koordynatora może też należeć pomoc szkołom w aplikowaniu o środki zewnętrzne i w realizacji tych projektów. W przypadku Koordynatora, zajmującego się szkołami zawodowymi, będzie on również odpowiedzialny za kontakt z przedsiębiorstwami

i moderowanie procesu nawiązywania współpracy w zakresie wspierania rozwoju nauczycieli zawodu.

Cel operacyjny 2.1: Stworzenie i moderowanie Powiatowej Platformy Wymiany Informacji

Powiatowa Platforma Wymiany Informacji będzie miejscem, w którym nauczyciele, dyrektorzy, pracownicy placówek otoczenia oświaty oraz inne osoby będą mogli wymieniać się informacjami i dyskutować na tematy związane z edukacją w Kaliszu. Elementami platformy będą fora dyskusyjne, zakładki tematyczne, ankiety, zapowiedzi i relacje z wydarzeń a także harmonogram wydarzeń związanych z edukacją w regionie. Szczególne miejsce zajmować będzie tematyka rozwoju zawodowego nauczycieli, w tym obszarze platforma będzie służyła do komunikacji między Koordynatorem a szkołami. Platforma będzie finansowana ze środków Miasta Kalisza, a za jej prowadzenie będzie w głównej mierze odpowiedzialna PBP Książnica Pedagogiczna. Zakres zadań biblioteki będzie ustalony w porozumieniu zawartym z samorządem Miasta Kalisza. Aktywizacja biblioteki w tym obszarze podyktowana jest jej nowymi zadaniami wynikającymi ze zmian w prawie oświatowym, a obejmującymi promowanie wśród nauczycieli nabywania i rozwijania kompetencji cyfrowych, w tym poprzez korzystanie z edukacyjnych platform cyfrowych.

Cel operacyjny 2.2: Organizowanie i moderowanie sieci współpracy i samorozwoju nauczycieli i dyrektorów

Doświadczenia wyniesione ze zrealizowanego projektu pokazują, że bardzo skuteczną formą rozwijania kompetencji nauczycieli i dyrektorów szkół jest czynne uczestnictwo w pracach sieci współpracy i samorozwoju. Nauczyciele korzystający z tej formy wsparcia mają możliwość realnej wymiany doświadczeń, uczenia się nawzajem od siebie i współpracowania w ramach określonego obszaru tematycznego. Taka forma pracy otwiera również możliwości nieformalnej współpracy i integracji środowiska nauczycielskiego Kalisza. Sieci powinny powstawać w odpowiedzi na zgłaszane ze strony kadry szkół zapotrzebowanie. Odpowiedzialny za analizę potrzeb i wstępny wybór obszarów tematycznych będzie Koordynator. Pracę każdej z sieci moderować będzie Koordynator Sieci, a merytorycznego wsparcia udzielać będą doradcy metodyczni z ODN w Kaliszu. Poza korzystaniem z samokształcenia, uczestnicy sieci będą mieli możliwość uczestnictwa w wyjazdach studyjnych oraz szkoleniach i warsztatach z ekspertami.

Cel operacyjny 2.3: Moderowanie sieci współpracy i samorozwoju przez Koordynatorów Sieci

Pracami każdej sieci samokształceniowej kierował będzie Koordynator Sieci, będący moderatorem, facylitatorem i ekspertem z zakresu edukacji. Do jego zadań należeć będzie rekrutacja uczestników, kierowanie pracą sieci, przygotowywanie harmonogramów, planów, organizacja spotkań, moderowanie forum, sporządzanie raportów i promocja działań sieci. Funkcję Koordynatora Sieci może pełnić pracownik ODN, PPP lub PBP KP, o ile zakres tematyczny sieci pokrywa się z obszarem jego pracy zawodowej lub aktywny zawodowo nauczyciel o odpowiednim przygotowaniu i doświadczeniu. Koordynator Sieci współpracuje z Koordynatorem oraz innymi pracownikami placówek otoczenia oświaty w Kaliszu.

Cel operacyjny 3.1: Udział samorządu w procesie tworzenia i rozwijania systemu wspomagania szkół

Miasto Kalisz jest organem prowadzącym dla szkół i przedszkoli na swoim terenie, a także dla Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej nr 1. Finansuje realizację zadań oświatowych, w tym również związanych z rozwojem zawodowym nauczycieli.

Nowy system wspomagania wprowadzany poprzez zmiany w prawie oświatowym, ma opierać się na ścisłej współpracy trzech instytucji: placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz bibliotek pedagogicznych. Wspólnie mają one realizować działania związane z pomocą szkołom i przedszkolom. Celem tych działań będzie wprowadzanie trwałych zmian jakościowych w wybranych obszarach funkcjonowania szkół i przedszkoli. Placówki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz biblioteki pedagogiczne mają wesprzeć szkołę w przeprowadzaniu diagnozy, ustalaniu możliwych sposobów działania, realizowaniu działań, a także w ocenie efektów i opracowaniu wniosków. Takie skoordynowane działanie – skrojone na miarę potrzeb danej placówki, szanujące jej podmiotowość i autonomiczność i nienarzucające gotowych rozwiązań – zapoczątkuje trwałe zmiany jakościowe w pracy szkoły i przedszkola z korzyścią dla rozwoju dzieci i młodzieży, zgodnie z oczekiwaniami rodziców i lokalnego środowiska.

Rolą samorządu jest inicjowanie i koordynowanie współpracy pomiędzy tymi placówkami. Nawiązując współpracę z instytucjami prowadzonymi przez władze województwa (ODN, biblioteka) poprzez umowy partnerskie, organ prowadzący szkół umożliwi podjęcie działań zmierzających do ustrukturyzowania ofert wsparcia tych placówek i stworzenie spójnego

i sprawnie działającego systemu. Bezpośrednią pieczę nad działaniem omawianego mechanizmu będą mieli Koordynatorzy – eksperci w zakresie wspierania szkół w procesie rozwoju, zatrudnieni przez Miasto Kalisz w strukturach Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.

Miasto Kalisz będzie finansowało i nadzorowało działalność sieci samokształceniowych, w zakresie, jaki pojawi się w wyniku analizy potrzeb rozwojowych szkół.

W celu wymiany doświadczeń i poznania dobrych praktyk, samorząd Miasta Kalisza będzie nawiązywał współpracę z chętnymi samorządami. Dzięki takiej współpracy nauczyciele, działający w sieciach samokształceniowych, będą mogli odbywać wizyty studyjne w placówkach zaprzyjaźnionych samorządów, nawiązywać kontakty zawodowe i wymieniać się doświadczeniami. Współpraca międzypowiatowa może się też przełożyć na możliwość korzystania z usług specjalistów, którymi dysponuje dany samorząd, oczywiście z założeniem działania tej „wymiany” w obie strony.

Cel operacyjny 3.2: Włączenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Kaliszu w proces aktywnego wspierania szkół i nauczycieli

Jednym z obszarów aktywności poradni jest wspomaganie szkół, przedszkoli i placówek. Przepisy precyzyjnie określają, na czym ma polegać to wsparcie. Należy je rozumieć jako zaplanowane działanie realizowane bezpośrednio w szkole lub placówce, mające na celu poprawę jakości jej pracy. Zakres wspomagania szkoły określono szeroko. Zgodnie z § 10 ust. 1 *Rozporządzenia MEN z dn. 01.02.2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych* (Dz.U. z 2013 r. poz. 199) obowiązkiem poradni jest zaplanowanie i prowadzenie działań mających na celu poprawę jakości pracy szkoły w zakresie wynikającym z kierunków polityki oświatowej państwa, zmian wprowadzanych w systemie oświaty, wymagań stawianych szkołom, realizacji podstaw programowych, rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży oraz indywidualizacji procesu nauczania i wychowania, wyników i wniosków nadzoru pedagogicznego, wyników sprawdzianu i egzaminów, a także innych potrzeb wskazanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę. Nowy system zakłada, że wspomaganie to proces ciągły, obejmujący kilka etapów: diagnozę potrzeb, zaplanowanie działań naprawczych, wdrożenie zmian, ocenę efektów, opracowanie wniosków do dalszej

pracy. Poradnia ma towarzyszyć szkole na wszystkich etapach podnoszenia jakości pracy, nauczania i wychowania.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Kaliszu posiada bogatą ofertę skierowaną do przedszkoli i wszystkich typów szkół, zarówno dla nauczycieli, dyrektorów, jak i rodziców i uczniów. Z oferty tej będą mogły korzystać szkoły w ramach realizowania wybranych przez siebie obszarów wsparcia. Pracownicy poradni będą też pełnić funkcję Koordynatorów Sieci samokształceniowych w sytuacji, gdy zakres tematyczny sieci będzie odpowiadał ich obszarowi pracy.

Cel operacyjny 3.3: Włączenie Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu w proces aktywnego wspierania szkół i nauczycieli

Zmiana modelu wspomagania szkół wymagała nowego opisu miejsca i roli placówek doskonalenia nauczycieli w całym systemie. Placówki te powinny być postrzegane jako jeden z elementów całego systemu wspomagania, na który składają się różne instytucje, w tym także poradnie psychologiczno-pedagogiczne i biblioteki pedagogiczne. Szkoła powinna korzystać z potencjału wszystkich instytucji podejmujących działania wspierające w zakresie edukacji. Po drugie, system wspomagania szkół powinien zapewnić jak najszerszy dostęp do usług realizowanych przez placówki doskonalenia nauczycieli. Temu celowi ma służyć ujednolicenie i uporządkowanie zakresu zadań obowiązkowych wykonywanych przez samorządowe placówki doskonalenia. Zakres tych zadań wyznaczają kierunki polityki oświatowej państwa, zmiany wprowadzane w systemie oświaty, wnioski z nadzoru pedagogicznego oraz wyniki egzaminów zewnętrznych. Placówki mają też obowiązek wspierać szkoły i nauczycieli w realizacji podstaw programowych, w tym w opracowywaniu programów nauczania, w diagnozowaniu potrzeb uczniów i indywidualizacji procesu nauczania i wychowania, w przygotowywaniu do analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego, wyników sprawdzianu i egzaminów oraz w zaspokajaniu potrzeb zdiagnozowanych w ramach tej analizy. Obowiązkowym zadaniem publicznych placówek doskonalenia jest także organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół i placówek w zakresie zarządzania oświatą. W zakresie zadań ODN-u znajduje się również organizowanie i prowadzenie wspomagania szkół i placówek, które polega na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy szkoły lub placówki – podejmowane działania mogą wynikać zarówno z kierunków polityki oświatowej,

zmian w systemie oświaty czy wymagań stawianych w ramach ewaluacji zewnętrznej, jak i z potrzeb zgłaszanych przez samą szkołę.

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu posiada bogatą ofertę skierowaną do kadry pedagogicznej szkół ze wszystkich poziomów kształcenia. Szkoły mogą korzystać z tej oferty, jeśli odpowiada ona ich kierunkowi rozwoju. Doradcy metodyczni są również w stanie przygotować wykład lub warsztaty w odpowiedzi na zapotrzebowanie konkretnej placówki. W ramach zawartego z samorządem Miasta Kalisza porozumienia, doradcy metodyczni z ODN będą pełnić funkcję Koordynatorów Sieci samokształceniowych w sytuacji, gdy obszar działania sieci obejmuje zakres ich działalności zawodowej.

Cel operacyjny 3.4: Włączenie Publicznej Biblioteki Pedagogicznej Książnicy Pedagogicznej w Kaliszu w proces aktywnego wspierania szkół i nauczycieli

Nowe regulacje prawne opisują, na czym polega organizowanie i prowadzenie wspomaganie przez biblioteki publiczne. Szczególny nacisk położono na wsparcie szkół w wykorzystaniu nowoczesnej technologii informacyjno-komunikacyjnej (TIK) w edukacji. Biblioteki mają w większym niż dotąd stopniu wspomagać nauczycieli w nabywaniu i rozwijaniu kompetencji cyfrowych. Chodzi o umiejętność praktycznego wykorzystania innowacyjnych metod nauczania na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych, a także o aktywne korzystanie z platform edukacyjnych czy e-learningowych kursów samokształceniowych. Wspomaganie ma charakter ciągłego procesu, obejmującego rozpoznanie potrzeb, ustalenie sposobów działania, zaplanowanie form wspomaganie i ich realizację oraz wspólną ocenę efektów i opracowanie wniosków.

W odpowiedzi na poszerzenie zakresu zadań bibliotek, w ramach strategii rozwoju szkół Miasta Kalisz zakłada się, że PBP Książnica Pedagogiczna w Kaliszu będzie jednostką odpowiedzialną za prowadzenie i moderowanie Powiatowej Platformy Wymiany Informacji w zakresie edukacji. Pracownicy biblioteki będą ponadto służyć wsparciem w zakresie prowadzenia szkoleń i warsztatów z obszarów, w jakich specjalizuje się biblioteka (TIK, kompetencje cyfrowe, inspirowanie i promowanie edukacji czytelniczej i medialnej).

4.8 Monitorowanie i ewaluacja założeń Strategii

Monitorowanie działań wspierających znajdować się będzie w zakresie obowiązków Koordynatora. Będzie on na bieżąco oceniał stopień realizacji rocznych harmonogramów działań związanych z rozwojem zawodowym nauczycieli, pozostając w stałym kontakcie z dyrektorami kaliskich szkół. Narzędziem wspierającym monitoring będzie platforma internetowa, na której znajdzie się wspólny harmonogram wydarzeń dla szkół i przedszkoli z całego miasta. Monitoring w zakresie własnego obszaru działania prowadzić będą również palcówki otoczenia oświaty, zaangażowane w proces wsparcia szkół i przedszkoli.

Ewaluacja działań wspierających odbywać się będzie poprzez analizę danych ilościowych pozyskanych z monitoringu oraz ankiet prowadzonych wśród kadry zarządzającej i pedagogicznej placówek oświatowych Kalisza. Materiał ten wzbogacony będzie danymi jakościowymi, pochodzącymi z analizy danych z dokumentów (np. planów rozwojowych szkół) oraz od osób korzystających z systemu wsparcia. Koordynator na koniec każdego roku szkolnego będzie składał raport z działań zrealizowanych w ramach systemu wsparcia szkół i przedszkoli do organu prowadzącego. Raport będzie zawierał opis stopnia realizacji planów związanych z rozwojem szkół i nauczycieli oraz rekomendacje do ewentualnych modyfikacji.

Skuteczność wdrożenia strategii będzie można ocenić po zakończeniu planowanego cyklu 3-letnich działań wspierających. Wskaźnikiem skuteczności będą wyniki egzaminów zewnętrznych i wskaźniki EWD szkół. W zakresie danych jakościowych źródłem informacji będą ankiety prowadzone wśród kadry pedagogicznej i zarządzającej szkół i przedszkoli, uczniów, rodziców i pracowników instytucji otoczenia oświaty.